

RIKSDAGENS PROTOKOLL

1900.   Andra Kammaren.   N:o 13.

Onsdagen den 21 februari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 14 innevarande februari.

§ 2.

Herr statsrådet m. m. *D. G. Restadius* aflemnade Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående pension åt förre läns-
mannen *J. Blomstrand*.

Den kongl. propositionen bordlades.

§ 3.

Föredrogs och hänvisades till konstitutionsutskottet grefve
H. E. G. Hamiltons i gårdagens sammanträde aflemnade motion,
n:o 153.

§ 4.

Härefter föredrogs lagutskottets utlåtande n:o 7, i anledning
af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om straffregister.

Genom proposition, n:o 18, af den 22 december 1899, hvilken
af båda kamrarne blifvit till lagutskottets behandling hänvisad,
hade Kongl. Maj:t, under återopande af propositionen bilagda, i
statsrådet och högsta domstolen förda protokoll, föreslagit Riks-
dagen att, under förutsättning, att det vid senaste riksmöte till
hvilande för vidare grundlagsenlig behandling antagna förslag om
ändring i § 2 mom. 4 tryckfrihetsförordningen i syfte att deri
införa skydd mot obehörigt meddelande af utdrag ur straffregistret
varder bifallet, antaga ett propositionen jemväl bilagdt förslag till
lag om straffregister.

Enligt detta förslag skulle §§ 1 och 8 af lagen erhålla följande lydelse:

1 §.

I justitiedepartementet skall finnas straffregister, innehållande uppgifter, som i denna lag stadgas, angående dem, som genom utslag af rikets domstolar

blifvit dömda till dödsstraff, straffarbete eller fängelse eller för snatteri till böter, eller

förklarats ovärdiga att i rikets tjänst nyttjas eller att föra andras talan inför rätta, eller

blifvit för brott ställda under framtiden.

8 §.

Utdrag af registret skall meddelas, då framställning derom göres af domstol, Konungens befallningshafvande eller allmän åklagare eller af annan myndighet, hvilken enligt lag eger förordna om häktning, så ock på begäran af fångvårdsstyrelsen.

Till annan myndighet, än nu är sagdt, så ock till enskild, hvars rätt må vara på upplysning ur registret beroende, skall registerutdrag lemnas, der Konungen för särskildt fall dertill gifvit tillstånd.

Utskottet hemställde att Riksdagen ville, under förutsättning, att det vid 1899 års riksdag till hvilande för vidare grundlagsenlig behandling antagna förslag om ändring i § 2 mom. 4 tryckfrihetsförordningen i syfte att deri införa skydd mot obehörigt meddelande af utdrag ur straffregistret varder bifallet, antaga det förslag till *Lag om straffregister*, som innefattades uti nu föreliggande proposition.

Reservation hade afgifvits af herr Lindhagen, som ansett, att utskottet bort tillstyrka följande lydelse af andra stycket i 8 §:

»Till annan myndighet, än nu är sagdt, skall registerutdrag lemnas, der Konungen för särskildt fall dertill gifvit tillstånd.»

I fråga härom anförde:

Herr Hedin i Stockholm: Jag skall till en början anhålla att få instämma i den reservation, som till utskottsbetänkandet är fogad af herr Lindhagen, och yrka bifall till den af honom ifrågasatta förändringen uti 8 § af det föreliggande lagförslaget. Det förefaller mig synnerligen anmärkningsvärdt, att, sedan högsta domstolen har framhållit, hurusom Riksdagen ansett det vara af stor vikt, att bestämmelserna derom, i hvilka fall utdrag ur straffregistret skulle få meddelas, omgäfvades med civillags helgd, Kongl.

Maj:t icke lyssnat till detta råd och således affattat 8 § på ett sätt, som alldeles strider mot Riksdagens afsigt och kan komma att genom en godtycklig tillämpning, mot hvilken vi icke hafva någon garanti, alldeles strida emot åtminstone ett af de hufvudsakligaste ändamålen med införandet af det ifrågavarande straffregistret. Härigenom skulle man nu komma att behandla en sådan ömtålig fråga som den om meddelande af utdrag ur straffregistret åt enskilda personer med samma värdslöshet, hvarmed så ofta de administrativa besvärsmålen behandlas hos Kongl. Maj:t. Det vore tänkbart — och jag antydde någonting sådant för ett par år sedan — att man kunde lemna denna pröfningsrätt i en annan myndighets händer. Om den lemnades åt högsta domstolen, skulle man, synes det mig, hafva någon garanti för, att, om en enskild, som kommer och anhåller om utdrag ur straffregistret, anser sig verkligen ådagalägga, att hans enskilda rätt deraf är beroende, den frågan blir på ett så vidt möjligt tillfredsställande sätt pröfvad. Men att *sådan* pröfning icke kommer att ske i ett af våra statsdepartement, det torde få anses själfklart. Emellertid, till ett förslag i antydda riktning finnes icke nu giltig, formel grund. Och jag anhåller i stället att få yrka bifall till herr Lindhagens reservation beträffande andra stycket i 8 §, så att ur detta må utgå orden: *så ock till enskild, hvars rätt må vara på upplysning ur registret beroende.*

Men derjemte, herr talman, anhåller jag att få fästa uppmärksamheten på den enligt min tanke alldeles orimliga och i hög grad orättfärdiga bestämmelsen i andra stycket af 1 §, der det stadgas beträffande det brott, som i strafflagen benämnas snatteri, att ett sådant brott, äfven när det har kunnat försonas med så ringa ansvar som böter, likväl skall föranleda den ytterliga påföljden, att den dömda antecknas i straffregistret. Det är väl alldeles ostridigt, att det sätt, hvarpå vår gällande strafflag har fixerat gränsen mellan snatteri och stöld, är i hög grad ofullkomligt. Då man låter den bero uteslutande utaf en värdesiffra utan att vid den gränsens bestämmande lemna någon pröfningsrätt åt domaren, så är det ju alldeles själfklart, såsom ock af erfarenheten är betygadt, att fastställandet af denna gräns oupphörligen kommer att bero af en ren slump. Det är ofta en ren slump, som afgör, huruvida värdet af det tillgripna föremålet sättes någon liten smula öfver eller någon liten smula under det i lag fastställda gränsbeloppet. Det kan vara en ren slump, större eller mindre medgörlighet hos den klagande, större eller mindre benägenhet hos domstolens ledamöter att genom en eller annan vink påverka den klagande, så att han icke pressar upp värdebeloppet öfver 15 kronor. Sedan den frågan är besvarad: »är det för stöld den åtalade skall dömas eller är det blott för snatteri?» har ju domaren pröfningsrätt vid utmätande af straffet. Men i afseende på den afgörande frågan: stöld eller snatteri? kan domaren, så vidt

jag förstår, icke göra annat än rätta sig efter det en gång fastställda värdebeloppet. Nu är det emellertid alldeles säkert, att, om också detta lagstadgande skulle kunna förbättras något, det är bättre, att det fins der, sådant det är, än att man skulle upphäfva gränsen mellan snatteri och stöld och låta straffet endast bero på en vidsträckt tillämpning af latitudsystemet.

Det öfverensstämmer utan tvifvel med allmän och stadgad rättsåskådning hos allmänheten att göra en icke oväsentlig skilnad mellan de två ifrågavarande förbrytelserna. Men då nu sjelfva bestämmandet utaf, till hvilkendera kategorien en åtalad förbrytelse kan hänföras, är ofullkomligt, kan det då vara skäl att ensamt för detta enda bland de »ringare» brotten fastställa en sådan undantagsbestämmelse som denna, att äfven det med blott böter försonade snatteriet skall drabbas af den ytterliga påföljden: införande i straffregistret? Det är mig icke möjligt att räkna ut något rimligt skäl till detta. Jag anhåller att få fästa herr talmannens uppmärksamhet derå, att enligt brottmålsstatistiken för 1896 — jag har händelsevis ingen senare till hands — det året sakfaldes för »ringare brott» mot strafflagen och tryckfrihetsförordningen 640 till fängelse, 86 till påföljd enligt 5 kap. 1 § strafflagen, 1 till annan urbota bestraffning, men icke mindre än 9,275 till böter; således det ojemförligt största antalet af dem, som 1896 dömdes för ringare brott — kategorien mellan å ena sidan »gröfre brott» och å andra sidan »förseelser» —, utgjordes af dessa 9,275. Hvilka voro då väl de ringare brott, vid hvilka detta stora antal brottslige sluppo undan med blott böter? Jag finner, att i denna tablå i brottmålsstatistiken äro 16 af strafflagens 25 kapitel representerade, och rubrikerna lyda t. ex. på följande sätt: förfalskningsbrott, menedsbrott, vållande till annans död, brott mot annans frihet, vållande till kroppsskada, falsk angivelse, bedrägeri o. s. v. Så lyda rubrikerna på de ringare brott — jemte snatteri, som ju ock hör dit — för hvilka det största antalet sakfälda år 1896 fick försona sin lagöfverträdelse med blott böter. Beträffande alla dessa andra stadgas icke någon sådan påföljd, att brottet, försonadt med böter, skall föranleda, att den brottslige antecknas i straffregistret, utan det göres ett särskildt undantag för ett enda af dessa ringare brott, nemligen snatteri. Huru många voro då de till böter för snatteri sakfälda år 1896? 387. Dessa 387 skulle således då bland 9,275 allena hafva drabbats af den ytterligare påföljden, anteckning i straffregistret. Fins det väl sundt förnuft i en sådan bestämmelse? Man skall möjligen komma och säga: ja, men detta är högst angeläget, därför att 20 kap. 6 § strafflagen bestämmer, att tredje resan snatteri skall anses som stöld. Ja, tänk så förskräckligt, om icke den noggranna statistiken funnes till hands, som tillåte att behandla tredje resan snatteribrott som stöld! Skulle verkligen det svenska samhället sättas på spel derigenom mer än derigenom, att man icke får tillfälle att taga samma hänsyn till iteration

i fråga om de personer, som en eller två gånger begått något af de *andra* ringare brotten med de rysliga namnen, som jag nyss räknade upp?

Det är, herr talman, med anledning häraf jag anhåller, att kammaren måtte besluta, att ur *andra* stycket af 1 § i lagen om straffregister måtte uteslutas orden: *eller för snatteri till böter*.

Herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet Annerstedt: Den föregående talaren har redan angifvit det skäl, hvarför uti förslaget till lag om straffregister snatteri, som medför bötespåföljd för gerningsmannen, är föreslaget skola antecknas i straffregistret. Skälet härtill är uppenbarligen det, att endast i afseende å detta brott i vår nu gällande strafflag är stadgadt, att brottet vid iteration skall bestraffas strängare; tre gånger upprepadt snatteri skall betraktas som stöld. Nu kan man ju vara af olika mening om, huruvida detta stadgande är lämpligt och bör bibehållas, men ett är visst, och det är, att, så länge det gäller, det måste af domstolarne tillämpas. Så länge 6 § i 20 kap. strafflagen kvarstår oförändrad, måste alltså domstolarne vid ransakning rörande tillgreppsbrott skaffa sig reda på, huruvida den, som är öfverbevisad om snatteri, förut gjort sig skyldig till och undergått straff för snatteriföreelser. Det är tydligt, att, om anteckning rörande snatteribrott icke göres i straffregistret, domstolarne måste skaffa sig upplysning i detta afseende på annat håll, och då återfalla vi ju i det förfarande beträffande dessa brott, som hittills varit tillämpadt, och som man velat afhjelpa genom inrättande af straffregister.

Den föregående talaren uttryckte äfven den uppfattningen, att detta upptecknande skulle för den enskilde blifva ett ytterligare straff till det bötesstraff, som blifvit den skyldige ådömdt, ett tillägg till detta straff. Denna anteckning förefaller mig dock icke att vara någon synnerligen svår påföljd för brottslingen, då denna lag och grundlagen förhindra, att dessa anteckningar komma i obehöriga händer. Det är således uteslutande för att icke i afseende å en klass af brott förfela det ändamål, som med straffregistret åsyftas, som den af föregående talare kritiserade bestämmelsen i 1 § 2:a stycket blifvit intagen.

Hvad åter anmärkningen mot den föreslagna lydelsen af § 8 angår, så vågar jag i första rummet åberopa, att Första Kammaren äfven i denna paragraf redan antagit lagen i den lydelse, som den har i den kongl. propositionen. För lagens framgång är det då — föreställer jag mig — en väsentlig fördel, att, om icke dess gravare anmärkningar kunna anföras mot § 8, äfven Andra Kammaren ville stanna vid ett liknande beslut.

Den anmärkning, som föregående talare lade mesta vikt vid, var den, att ärendets pröfning af Kongl. Maj:t i statsrådet icke skulle lemna sådana garantier, att man med trygghet skulle kunna

uppdraga åt Konungen att i administrativ väg afgöra frågan, huruvida den enskildes rätt kräfvär, att han erhåller en dylik tillåtelse. Men jag vågar hemställa till kammaren, om denna pröfning kan anses svårare att verkställa af Kongl. Maj:t och hans rådgifvare än alla andra administrativa frågor, som dragas under Kongl. Maj:ts pröfning, och man har icke hört, att det varit ifrågasatt att alldeles förbjuda Kongl. Maj:t i statsrådet att pröfva administrativa frågor, som beröra enskildas rätt. Det ligger ock i öppen dag, att den pröfning af dessa frågor, som sker i statsrådet, kommer att bli föremål för en grundlagsenlig granskning af Riksdagens delegation, konstitutionsutskottet. Skulle några missbruk inrota sig, så torde det icke vara svårare för konstitutionsutskottet att erhålla rättelse beträffande sådana frågor än beträffande andra frågor, som förekomma i statsrådet.

Det förefaller mig också, som om det icke skulle vara för- enadt med större vådor för den enskilde att låta Kongl. Maj:t i statsrådet pröfva, om rätt för den enskilde är för handen att få utdrag ur registret än att låta en allmän åklagare, för hvars rigtiga tillvägagående man icke har någon annan säkerhet än det embetsmannansvar han är underkastad, få rätt att när som helst erhålla utdrag af straffregistret.

Under sådana förhållanden hoppas jag, att Andra Kammaren ville antaga Kongl. Maj:ts proposition oförändrad.

Herr Lindhagen: Jag vill börja med att förklara, att äfven jag för min del anser det vara af stor vikt och betydelse, att en sådan lag som den föreliggande genomföres, och att man redan under innevarande riksdag fattar beslut i sådant syfte.

Det hufvudsakliga ändamålet med denna lag är icke blott, såsom man förut gerna framhållit, hänsynen till en blifvande strafflagsreform, utan dess betydelse är lika mycket grundad på det nuvarande oeffterrettighetstillståndet. Förhållandet är nemligen det, att det allra viktigaste för straffmätningen är bedömandet af en persons föregående vandel. Derfor tillfrågas en för gröfre brott åtalad alltid om sina föregående lefnadsomständigheter och är skyldig att uppgifva dem, särskildt huruvida han undergått någon bestraffning. Som det nu är stäldt, finnes det emellertid intet verksamt sätt att kontrollera den åtalades uppgifter, utan saken ställer sig faktiskt så, att man vid straffmätningen merendels är hänvisad uteslutande till dessa, och detta leder till, att den, som talar sanning och uppgifver de bestraffningar, som han förut har undergått, dömes till hårdare straff, men den, som narras, och hvars uppgifter man icke kan kontrollera, slipper undan den skärpning af straffet, som han eljest skulle erhålla. Detta har åter till följd, att domstolarne nog visa en viss benägenhet att vid straffmätningen handla mera schablonmessigt, ty då de icke hafva något medel att i sådana fall, der man kan vara tvek-

sam, förvissa sig om, huru det i verkligheten förhåller sig med den tilltalades föregående vandel, så blir lätt följden beträffande sådana förbrytare, som förut icke hafva begått brott, men nu fallit af en olycklig tillfällighet, att domstolarne i allmänhet icke äro vidare benägna att vid straffmätningen taga en afgörande hänsyn till detta behjertansvärda förhållande, utan det blir ofta nog ett medelstraff, som ådömes äfven för den första förbrytelsen. Det är på grund af det nuvarande oeffterrättighetstillståndet i detta afseende, som det är af så stor betydelse, att denna lag kommer till stånd.

Att denna lag äfven för en blifvande strafflagsreform är af stor betydelse, är ju klart, och jag skall icke uppehålla kammaren med att uppräknade de fördelar, som lagen i detta afseende kan bereda. Äfven ur denna synpunkt anser jag det viktigt, att denna lag genomföres.

Hvad angår min reservation, så afser den ett förhållande, hvarpå jag vid utöfvandet af min granskningspligt, då jag inom lagutskottet deltog i behandlingen af detta ärende, ej kunde undgå att fästa uppmärksamheten, då den ifrågavarande 8:de paragrafen innehåller i andra stycket en bestämmelse, som, så vidt jag kan förstå, icke på något sätt motiveras af de förhållanden, på hvilka lagen skulle byggas.

Som jag nämnde, har nemligen förslaget till denna lagstiftning uteslutande framgått ur behofvet af att vid ådömandet af bestraffningar vinna en säker grund att stå på, särskildt i fråga om utmätningen af straffet. Komiterade, som uppgjort detta förslag, hade därför i sin motivering så väl som i lagtexten till § 1 betonat, att med detta straffregister uteslutande skulle afses att tillgodose myndigheters behof. Detta var var komiterades uppfattning.

Dertill har äfven kommit, att Riksdagen — eller rättare Andra Kammaren — vid två olika tillfällen, då den med detta lagförslag i samband stående grundlagsfrågan behandlades, mycket skarpt framhållit, att de tillfällen, då utdrag af registret skulle få lemnas, borde bestämmas genom civillag. Detta betyder med andra ord, att dessa fall noga borde begränsas och regelbindas. Det är visserligen sant, att äfven i civillag ofta förekommer en slutparagraf, som öfverlemnar ordnandet af vissa detaljer åt Kongl. Maj:t, och så är det äfven här, då det talas om, att Kongl. Maj:t eger att meddela närmare bestämmelser angående det ifrågasatta straffregistret. Men i lagens kärnpunkt eller bestämmandet, åt hvilka rättighet skulle gifvas att erhålla utdrag af straffregistret, var man ense om, att det skulle bestämmas genom civillag.

Det är därför mycket öfverraskande, när det i Kongl. Maj:ts proposition intagits en bestämmelse, som ingen förut tänkt på, så vida den icke möjligen framkallats genom de yttranden från vederbörande, som infodratts rörande lagförslaget, den bestämmelsen nemligen, att man äfven skulle få lemna utdrag af straffregistret åt enskilde, och det icke i några vissa i civillagen särskildt upp-

räknade fall, utan efter Kongl. Maj:ts fria bepröfvande i statsrådet.

Nu har visserligen, på grund af ett uttalande i frågan af högsta domstolen, som fann detta stadgande underligt, den ändring i förslaget blifvit vidtagen, att utdrag af registret ej skulle få utlemnas åt enskilde annat än i det fall, då den enskildes rätt deraf är beroende. Men det är klart, att om Kongl. Maj:t skall pröfva dylika ansökningar från enskilde, så kan ju pröfningen icke afse något annat, än hvad som genom den nu vidtagna ändringen angifves, ty det var väl just det, som skulle innefattas i Kongl. Maj:ts pröfningsrätt. Men när den enskildes rätt skall anses beroende af möjligheten att erhålla utdrag af straffregistret, derom innehåller civillagen ingenting.

Min mening är, att denna bestämmelse är origtig, dels derför att den strider emot civillagens uppgift och Andra Kammarrens derutinnan uttalade önsknningar, dels äfven derför att den skulle ytterligare nödgå Kongl. Maj:t i statsrådet att befatta sig med allehanda detaljbestyr, och dels slutligen derför, att detta tillägg icke är af behovet påkalladt.

Jag har ansträngt mig att upptäcka något behof af detta tillägg, men det har icke varit mig möjligt att finna något sådant, som berättigar till ifrågavarande bestämmelser. Jag skall nämna de fall, då man kan tänka sig, att ett sådant utdrag kunde behövas för enskilda angelägenheter.

Det har anförts som ett hufvudsakligt skäl för det af Kongl. Maj:t föreslagna tillägget, att det finnes en bestämmelse i allmänna lagen, att make kan begära skilsmessa, i fall den andre maken är dömd för vanfräjdande brott, och nu menar man, att det kunde hända, att en make visserligen hört talas om, att den andre begått ett dylikt brott, men att han eller hon icke kunde hitta reda på den dom, hvarigenom maken fälts till ansvar, och då skulle det, menar man, vara så synnerligen bra att få gå till straffregistret och der få upplysning om detta förhållande. Herrarne torde mycket lätt förstå, att detta är ett fullkomligt hopkonstrueradt fall, och jag har aldrig hört, att någon hjälplös make irrat omkring för att skaffa upplysningar i detta afseende.

Det andra fallet, som skulle låta tänka sig, är det, då en person behöfver intyg om sin fräjd — och det förekommer många sådana fall. Då skulle en sådan person hädanefter kunna komma och säga till Kongl. Maj:t: Var god och gif mig ett intyg ur straffregistret om att jag har den fräjd, som jag kan behöfva visa för att komma i utöfning af den eller den befogenheten. Men detta skulle betyda, att presterskapets befogenhet att utfärda fräjdebevis behöfde öfverflyttas på Kongl. Maj:t i statsrådet, och det blefve detsamma — så vidt jag kan förstå — som att inrätta ett nytt departement på grund af det stora antal nya ärenden, som då kommer att behandlas i statsrådet, och det kan väl icke vara

meningen. Nu har verkligen komitén ifrågasatt, att straffregistret måhända i en framtid skall kunna användas för utfärdande af fräjdebetyg. Men icke skall Kongl. Maj:t för hvarje särskildt fall säga, att den eller den skall få fräjdebetyg, utan då skall i civil-lagen den särskilda bestämmelsen intagas, att betyg om fräjd får tilldelas den, som anhåller derom.

Ett tredje fall är, då det någon gång gäller ådagalägga, att vittnen, som man åberopat i en rättegång, äro välfräjdade. Men icke har i sådant ändamål yppats behof af tillgång till ett straffregister.

Slutligen gifves ett fjerde äfven åberopadt fall, då den föreslagna bestämmelsen verkligen skulle kunna någon gång för den enskilde hafva sin betydelse, men då meddelandet af ett utdrag ur straffregistret enligt min uppfattning alls icke bör förekomma, och det är, när en person ärekränker en annan och på lösa rykten beskyller honom för tjufnad eller annat brott, samt i anledning deraf blir åtalad för ärekränkning. För ett sådant fall medgifver lagen, att den åtalade blir fri från ansvar, om han med dom kan visa, att den ifrågavarande personen begått brottet. Det kunde då naturligtvis hända, att den för ärekränkning åtalade icke kunde hitta den der domen bland domstolarnes arkiv, och då vore det en fördel för honom att genom utdrag af straffregistret få upplysning om, hvar han skulle söka denna dom. Men jag anser för min del alldeles förkastligt, att straffregistret skall tjena till att göra det lättare för personer att freda sig för ansvar för en del fullkomligt onödiga beskyllningar.

På dessa grunder anser jag Kongl. Maj:ts proposition i denna del i anmärkningsvärd grad principiellt oriktig och af förbållandena opåkallad.

Nu vill jag å andra sidan medgifva, att betänkligheterna äro mera af principiel än af praktisk betydelse, då det just på grund af stadgandets anmärkta obehöflighet sannolikt icke kommer att finnas så många, som begära dylika utdrag, helst Kongl. Maj:ts resolution öfver ansökningen kostar 20 kronor. Det är därför icke min mening, att lagen bör få falla härpå. Det har emellertid sagts mig, att en sammanjemkning lätt skulle kunna ega rum — huru dermed förhåller sig, vågar jag likväl icke afgöra. Men i fall sammanjemkning icke skulle kunna komma till stånd, så vill jag icke vidhålla yrkande om bifall till min reservation, utan har endast velat framställa de anmärkningar mot lagen, som jag nu har framlagt.

Herr statsrådet Restadius: Det har af dem, som velat hafva en förändring af § 8, andra stycket, blifvit anmärkt bland annat, att föreliggande förslag icke skulle vara behöfligt, för det andra att det ej skulle vara lämpligt, att Kongl. Maj:t erhöile rätt att meddela den dispens, som här är i fråga, och för det tredje att

Kongl. Maj:t har så mycket att göra, att han icke har tid att syssla med denna fråga.

Hvad först angår påståendet, att det icke skulle förefinnas behof af ifrågavarande lagstiftning, så har den näst föregående ärade talaren åberopat åtskilliga fall, då straffregistret uppgifvits behöfva användas af enskilde, men på samma gång karakteriserat dessa fall som delvis hopkonstruerade. Jag skall be att få anföra ett fall, som icke är hopkonstrueradt. Det finnes ofta ganska svåra och invecklade arfsfrågor, och jag har särskildt sett ett fall, då en arfsangelägenhet, hvars rötter gingo 40 å 50 år tillbaka i tiden, kunde utredas endast medelst anlitande af fångförteckningar och dylikt. Den person, som var arflåtare och som skulle identifieras, hade den egenskapen, att han ofta legat i delo med rättvisan, och tack vare de anteckningar, som här och der förekommo, följde man honom öfver en stor del af Sverige och genom en del af Finland samt råkade honom slutligen i Petersburg, och på detta sätt blef frågan klarerad. Jag frågar nu, mina herrar, om det kan finnas någon anledning att genom lag förhindra, att Kongl. Maj:t i dylika fall skall hafva rättighet att medgifva utdrag af straffregistret, hvilket understundom kan leda den arfsökande på de rätta spåren.

Man säger vidare, att Kongl. Maj:t icke skulle vara lämplig att handhafva en sådan angelägenhet som denna. Men, mina herrar, tusen sinom tusen ärenden, långt mera ingripande i samhällslifvets alla grenar, har Kongl. Maj:t årligen att handlägga utan att man ansett, att det går öfver hans krafter. Hvarför denna lilla fråga skulle göra det, begriper jag icke.

Vidare har det sagts, att Kongl. Maj:t har så många ärenden förut, att dessa små detaljer icke borde läggas på honom. Men denna lilla detalj åstadkommer så oändligt litet arbete, att man icke kan behöfva befara någon öfveranstängning.

Då det nu finnes fall, då denna rättighet utan tvifvel kan vara af synnerlig vigt för den enskilde, och då vidare denna rättighet är inskränkt till att gälla endast sådana personer, hvilkas rätt är på upplysning ur registret beroende, så finner jag icke någon anledning, hvarför Riksdagens Andra Kammare ej med lugn skulle kunna bifalla ifrågavarande framställning. Jag tror, att kammaren med desto större sinnesro kan göra det, som reservanten sjelf karakteriserat de anmärkningar, som blifvit framställda såsom ej varande af synnerlig praktisk betydelse, då ansökningar af enskilda om erhållande af utdrag af registret blott sällan torde komma i fråga med hänsyn till de kostnader, som dermed äro förenade. Då nu så förhåller sig, tror jag, att Andra Kammaren handlar försigtigast, om den bifaller utskottets förslag, till hvilket jag yrkar bifall.

Herr Persson i Stallerhult: Herr talman! Frågan om införande af ett straffregister har ganska många gånger varit före-

mål för Riksdagens öfverläggningar, men förslaget härom har aldrig lyckats att vinna kamrarnes bifall. Jag för min del har tillhört dem, som motsatt sig införande af ett dylikt straffregister; jag har emellertid nu ansett det vara lönlöst att yrka afslag å den hemställan, som lagutskottets förslag innehåller, och skall därför ej tillåta mig att göra det, utan ber endast att få instämma i herr Hedins yrkande på uteslutande ur 1:a paragrafen af de ord, som han anförde. Jag för min del kan i likhet med herr Hedin ej anse annat, än att det är alldeles obehöfligt att i ett straffregister införa alla dem, som blifvit straffade med böter endast för en sådan förseelse som snatteri. Jag tror, att i de flesta fall — såsom också herr Hedin nämnde — beläggas de brott, som straffas såsom snatteri, med den lägsta bötessumman, nemligen fem kronor. Kan det verkligen vara skäl ått med namnen på alla de personer, som begått denna lilla förseelse, belasta ett straffregister, som lär få en så stor volym, att det kommer att innehålla 2- å 300,000 namn? Det finnes andra bestämmelser beträffande böter, enligt hvilka dessa kunna uppgå ända till 5,000 kronor; jag tänker nu särskildt på bränvinstillverkningslagen. En tillverkare, som från beskattning försnillar bränvin, kan nemligen ådömas en bötessumma af 5,000 kronor. En person, som begår ett sådant brott och derigenom beröfvar statsverket en inkomst, kan ej få den äran att införas i straffregistret, medan åter den, som gör sig skyldig till snatteri och därför ådömes den minsta bötessumman, fem kronor, skall stå kvar derstädes i 90 år efter sitt födelseår. Jag kan icke finna annat, än att detta är en inkonsequens. Nu säges i den kongl. propositionen, att orsaken dertill är den, att »vid förseelser, för hvilka i lag eller allmän författning stadgades tillämpning af förhöjd straffskala vid iteration, vore likväl kännedom om förut för liknande förseelser ådömda bötesstraff af större betydelse». Ja, om snatteribrotten vore de enda, der straffet tillmättes högre vid upprepade förseelse, skulle jag vara den förste i yrkandet på, att 1:a paragrafen måtte antagas med den lydelse, som nu har blifvit föreslagen. Men så är icke förhållandet. Det finnes nemligen många författningar, som stadga högre straff vid brottets förnyande; emellertid vill jag ej trötta kammaren med att uppräknat alla dessa fall, utan jag vill endast anföras ett enda, hemtadt ur bränvinsförsäljningsförfordningen. Der stadgas olika bötesbelopp för olaga bränvinsförsäljning, allt efter som det är första, andra, tredje eller fjerde gången, som förseelsen eger rum. Böterna höjas första gången från 30 till 60 kronor, andra gången från 60 till 120 kronor, tredje gången från 120 kronor till 240, och fjerde gången dömes den skyldige till fängelse. Det är alldeles tydligt, att dessa förseelser äro af samma art som snatteri. Om förseelserna upprepas, skall straffet naturligtvis blifva större, men därför behöfves ej, att man inför de straffades namn i namnregistret, ty dem kan man taga reda på genom tidningen »Polisunderrättelser». Jag anser, att det är förunderligt,

att införandet i dessa »Polisunderrättelser» af förteckningen öfver de för snatteri bötesfälda ej skulle vara tillfyllestgörande. Vi hafva här i Riksdagen år efter år beviljat ett anslag af 15,000 kronor i och för utgifvandet af denna tidning, och det tyckes, som om der fortfarande skulle kunna finnas plats för namnen på dem, hvilka blifvit bötfälda för snatteri. Jag kan icke se det ringaste skäl, hvarför endast just dessa bötesstraffade skola införas i straffregistret, under det att en mängd andra, äfven de ådömda böter, ej komma med i detsamma.

Jag har velat säga detta för att motivera mitt instämmande med herr Hedin i hans yrkande på den ändring af 1:a paragrafen, som han föreslagit.

Grefve Hamilton: Hvad förseelserna mot bränvinsförsäljningsförordningen angår, torde nog förhållandet vara det, att det ej förefinnes något behof af att införa anteckningar derom i straffregistret. Lönkrögare och andra olaga bränvinsförsäljare äro nemligen så kända i sina orter, att man nog vet, om de varit bötfälda förut eller ej.

Beträffande den ändring af 1:a paragrafen, som den siste talaren förordade och som förut bragts på tal af herr Hedin, kan jag för min del icke biträda förslaget derom. Herr Hedin framhöll mycket riktigt och skarpt, huru godtycklig i sjelfva verket gränsen mellan snatteri och stöld är enligt vår nu gällande lagstiftning. Jag anser, att han just dermed också har angifvit ett skäl, hvarför man ej bör skilja på dessa båda slag af brott.

Men ännu större vigt har likväl det skäl, som anfördes af herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet. Han framhöll nemligen, att det redan nu enligt gällande lag åligger domare att taga hänsyn till upprepan af snatteribrott, och att om ej anteckning om sådant brott infördes i straffregistret, skulle vi komma att stå på samma punkt med afseende å dessa brott som för närvarande, och vi skulle således ej här vid lag hafva fått något gagn af införandet af straffregister. Detta synes mig vara ett tillräckligt talande skäl för bifall till det nu föreliggande lagförslaget. Dessutom vill jag påpeka, att, om man antager herr Lindhagens reservation — hvilket jag förmodar blir fallet här i kammaren —, ännu mindre fog än eljest förefinnes för att anteckning i straffregistret skall kunna medföra vanfräjdande påföljd, enär man då har borttagit Kongl. Maj:ts pröfningrätt att utlemna till enskilde utdrag af straffregistret, så att man kan vara fullkomligt trygg för, att uppgifterna i registret ej komma att publiceras.

Jag antager — som jag nyss sade — att efter herr Lindhagens anförande kammaren kommer att bifalla hans reservation. Jag tror för min del ej, att vi derigenom på något sätt äfventyra detta lagförslags framgång; Första Kammaren har ju icke det ringaste antyd, att den särskildt håller på någon viss del af förslaget, ty

hade så varit, skulle man här hafva kunnat tveka och ifrågasätta, om man ej borde gifva efter. Första Kammaren har emellertid utan diskussion och i klump antagit förslaget, och då herr Lindhagens reservation innebär en inskränkning, så synes mig, att en sammanjemkning lätt kan ega rum, i det att utskottet helt enkelt hemställer till Första Kammaren att biträda Andra Kammarrens beslut.

Jag får därför för min del instämma med herr Lindhagen.

Herr Staaff: Herr talman, mina herrar! Herr statsrådet och chefen för kongl. justitiedepartementet fotade väsentligen sina argument mot herr Lindhagens reservation på sitt förtroende till konstitutionsutskottet såsom den grundlagsstadgade anmärkaren öfver regeringens handlingar och antydde, att han hyste den öfvertygelsen, att den grundlagspligt, som konstitutionsutskottet har, lika väl och lika effektivt skulle kunna utöfvas i detta fall som i alla andra. Jag tror icke, att jag gör mig skyldig till något förhastande, i fall jag antager, att herr justitieministerns förtroende till konstitutionsutskottet kanske mera beror derpå, att konstitutionsutskottet gör få anmärkningar, än att det gör *många* anmärkningar mot regeringen.

Det är väl för det första temligen tydligt, att konstitutionsutskottet med den granskningspligt, som är det uppdragen, icke kan, äfven om det vore besatt med de allra skickligaste män, under den korta tid, som är det tillmätt, på ett så fullständigt sätt genomgå alla särskilda regeringsärenden, att verkligen en fullständig säkerhet för deras riktiga behandling derigenom blir uppnådd.

Men dessutom tillkommer en annan sak: konstitutionsutskottet är dock — vi få ej glömma det — väsentligen en politisk delegation. Det går icke an att utesluta det erfarenhetens vittnesbörd, att konstitutionsutskottets anmärkningar i de allra flesta fall röna inflytande, om jag så får uttrycka mig, af utskottsmajoritetens politiska ställning i förhållande till regeringen, att således en anmärkning, som, för den händelse att detta förhållande icke är ett förhållande af sympati, skulle komma fram, icke kommer fram för den händelse att ett sådant sympatiskt förhållande råder. Jag tror för min del, att vi här i Sverige ha historisk erfarenhet af att det icke är lämpligt att öfverlåta bedömandet af enskildes rätt åt politiska delegationer, utan att de böra så mycket som möjligt hållas derifrån; och det har något förvånat mig, att herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet har en så bestämdt olik uppfattning derutinnan och en uppfattning, som synes i ganska hög grad närma sig den åskådning, som föranledde frihetstidens värsta missbruk.

Hvad statsrådet Restadius' anförande angår, har han underlåtit att betona konstitutionsutskottets uppgift här vid lag. Han

har, som bekant, varit mångårig ledamot af detta utskott. Hvad i öfrigt hans anförda exempel beträffar, så synes det mig icke vara egnadt att säga något annat, än att om denna bestämmelse blefve upphöjd till lag, skulle det vara möjligt, att Kongl. Maj:t komme att betrakta detta straffregister som ett arkiv, öppet för forskare angående enskildes rätt. Men detta synes mig vara en högst betänkelig tolkning af den ifrågavarande bestämmelsen. Jag kan nemligen icke finna, att, därför att straffregistret kunde lemna god möjlighet för en person att genom forskningar få tag i någonting, som möjligtvis kan vara af intresse för honom eller inverka på hans rättsangelägenheter man därför kan säga, att i egentlig mening hans rätt är beroende deraf. Nej, den kan vara *beroende* derutaf endast i det fall att man tänker sig, att en domstols arkiv är helt och hållet uppbrunnet, men dessa försvunna uppgifter finnas i straffregistret. Men den betydelse, som statsrådet Restadius ville inlägga i stadgandet, är i sjelfva verket mycket vidsträcktare.

Jag ber således, herr talman, att för min del få på det lifligaste instämma i yrkandet på bifall till herr Lindhagens reservation.

Herr Zetterstrand: I det föreliggande utlåtandet finnas angifna åtskilliga skäl, som tala för inrättandet af ett straffregister, och under den diskussion, som rörande denna fråga förekommit vid föregående tillfällen inom Riksdagen och äfven nu, har egentligen ingen anmärkning blifvit gjord deremot att ett straffregister skall införas, utan derom har man i allmänhet varit temligen ense. Då nu dertill kommer, att lagutskottet, som ju är ganska olikartadt sammansatt, ansett sig kunna tillstyrka antagandet af Kongl. Maj:ts proposition om straffregister i dess helhet, så torde jag icke här behöfva yttra mig något om sjelfva hufvudfrågan, utan hoppas, att kammaren inser fördelen af ett sådant straffregisters inrättande.

Anmärkingar hafva emellertid i några hänseenden blifvit gjorda. Men jag tror, att om vi finge lefva aldrig så länge och under hela vår tid vara med i Riksdagen, skulle intet lagförslag komma under vår pröfning, mot hvilket ej anmärkingar skulle komma att göras. Vi få därför icke alldeles öfverskatta de invändningar, som här ha gjorts; jag tilltror mig visserligen icke att kunna helt och hållet betaga dem deras kraft, men jag vill dock söka att i någon mån förringa dem. Så vidt jag kunnat finna, har det egentligen ej varit mer än två anmärkingar mot förslaget.

Den första anmärkingen är den, att personer, som blifvit dömda för snatteribrott, icke borde anmälas till registret. Men liksom åtskilliga föregående talare hemställer jag, om detta kan vara möjligt, så länge som lagens bestämmelser äro sådana, att

snatteri vid iteration belägges med höjdt straff. Hvad som åsyftas med den nu föreslagna lagen är att få ordning, reda och rättvisa vid domstolarne. Kan det vara rätt, att, om en person uppgifver, att han förut blifvit straffad en eller två gånger för snatteri, detta skall ligga honom till last vid domstolen, medan deremot en annan, som icke vill uppgifva, att han varit straffad förut, skall kunna komma att undgå strafförlöjningen, just därför att man icke har tillförlitliga anteckningar om hans tidigare straff? Ett sådant förhållande kan väl ej vara riktigt?

Hvad beträffar den andra anmärkningen, hvilken herrarne tyckas ha fäst den största vigten vid, nemligen den, som reservationen i reservationen, vill jag till en början påpeka, att reservanten sjelf har uttalat den uppfattningen, att ehuru han anser, att hans anmärkning är riktig och önskar framgång åt densamma, lägger han i alla fall icke så stor vikt vid den, att han genom ett yrkande om reservationens antagande skulle vilja äfventyra lagförslagets fall; och jag tror för min del, att man i allmänhet fäst allt för stor vikt vid reservantens anmärkning. Han säger, att det ej har yppats några behof af straffregisters användande af enskilde. Ja, det är icke svårt att säga något sådant nu, när vi icke hafva något straffregister, men när ett sådant blifvit infördt och några år ha gått, torde det allt hända, att ett behof af densamma visar sig äfven för enskilda personer. Det har anförts många exempel på ett sådant behof, och jag tror, att man skulle kunna fullständiga dem, men jag underlåter att göra det, ty det ena exemplet haltar åt den ena sidan, det andra åt den andra sidan. Så mycket vill jag blott säga, att fall *kunna* inträffa, då det skulle vara till stor skada för en enskild att icke hafva tillgång till straffregistret i och för erhållandet af upplysningar. Önskar han sådana, skall han nu enligt denna lags bestämmelser hos Kongl. Maj:t söka tillstånd att få dessa upplysningar, och detta tillstånd skall lemnas *efter Kongl. Maj:ts bepröfvande*. Ligger icke i detta förfarande en viss trygghet, och är ej denna ganska mycket förstärkt genom det tillägget, att utdrag ur straffregistret endast få lemnas till enskilda personer, hvilkas rätt derutaf kan vara beroende? Att missbruk i detta fall ändock skall kunna ega rum, kan naturligtvis tänkas. Men icke skall man väl därför konstruera upp denna fråga till en så stor fråga, som här har skett; och icke kan man väl heller med fog säga, att det vore orimligt att belasta Kongl. Maj:t med pröfningen af dessa ärenden, ty deras antal kommer väl i allt fall att bli jemförelsevis litet. Talet om, att det härigenom skulle hopa sig en mängd detaljbesty i statsrådet, förefaller ännu mera betydelselöst, när man tänker på alla de detaljbesty, som Kongl. Maj:t för närvarande har, såsom t. ex. alla ansökningar af värnpliktige, som vilja lemna landet; i en enda konselj kunna ju ett par hundra sådana ärenden handläggas. När förhållandet är sådant, kan man väl ej tala om,

att detaljbestyren med anledning af bestämmelserna i den nu föreslagna lagen skola blifva så särdeles betungande.

Jag tror alltså, att om herrarne tänka närmare efter, skola visserligen många finna, att anmärkningarna hafva en viss befogenhet, men ingen torde väl anse, att de äro af den betydelse, som här förut i dag har påståtts. Då jag för min del har den uppfattningen, att lagen kommer att blifva till mycket stor nytta och att de framställda detaljanmärkningarna, äfven om de i någon mindre mån äro befogade, dock ej äro så särdeles betydande, hemställer jag af praktiska hänsyn, att herrarne måtte bifalla lagutskottets förslag.

Herr Hedin i Stockholm: Herr talman! Jag anhåller, att kammaren behagade lyssna till lydelsen af den paragraf i strafflagen, som jag nu går att uppläsa, nemligen 22 kap. 1 §, der det heter: »Hvar som genom antagande af falskt namn, stånd eller yrke, eller genom annat svikligt förfarande, bedrager sig till gods eller penningar, eller förlust deraf annan tillskyndar, dömes, der ej annorledes här nedan stadgas, till böter eller fängelse i högst sex månader eller straffarbete i högst två år.» Vidare säges i § 2, att såsom bedrägeri skall anses och efter 1 § straffas: »1) om man på veterligen falsk uppgift förskaffar sig försäkring för brand- eller sjöskada eller annat; 2) om man sätter ut pant, som veterligen falsk är; 3) om man under falskt sken af köp, gåfva eller annat aftal egendom sig afhänder, för att förekomma utmätning eller eljest hindra annan att göra sin rätt till egendomen gällande; 4) om man uppsåtligen, till förfång för annans rätt, förstör eller gör obrukbara de handlingar, hvarå den sig grundar; 5) om man, för att något dermed sig tillägna, lägger märke å det, som hör annan till, eller utplånar annans märke.» Alla dessa brott mot § 2, som jag nu läst upp, kunna, om lyckan står öfverträdaren bi, försonas med fängelse, ja, med böter. Uti det sistnämnda fallet, d. v. s. om lagöfverträdelsen försonas med böter, föranleder detta ej den dömdes antecknande i straffregistret, hvilket deremot förhållandet blir, när någon har snattat och för snatteri blifvit dömd till böter, vore det också helt obetydliga böter och vore det också endast första gången han gjorde sig skyldig till snatteri. Jag upp-repar min fråga, om detta är rimligt. När man säger, att jag sjelf angifvit svaret, det som skulle göra det rimligt, nemligen 6 § i 20 kap. strafflagen, enligt hvilken som stöld skall anses och straffas tredje resans snatteri, så har jag ej därför gillat det svaret, utan invändt: lider då verkligen svenska samhället fara att synnerligen rubbas derigenom, att man icke i hvarje sådant fall komme i tillfälle att tillämpa iterationsstraffet? Och hvilken förändring i det nuvarande förhållandet inträdde väl genom att man ur § 1 uteslöt detta stadgande? Iterationsstraffet *är* ju stadgadt redan nu, och domarena skola tillämpa det, och ändå finnes det icke nu något

straffregister; hvilken förändring inträdde väl då till skada för lagens hela och jemna tillämpning derigenom, att man vidtager den af mig föreslagna förändringen?

Genom att antaga denna, skall man lika litet som genom antagandet af reservantens förslag rörande 8 § sätta lagens framgång vid denna riksdag på spel, ty, som en talare på stockholmsbänken nyss anmärkte, Första Kammaren kan ju fullkomligt väl beträffande reservantens förslag instämma med Andra Kammaren, då reservantens förslag innehåller icke en utvidgning, icke något nytt, utan en inskränkning. Alldeles detsamma gäller naturligtvis om den förändring, jag ifrågasatt i 1 §.

Herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet yttrade — om jag förstod honom rätt — att man har ju icke satt i fråga, att icke Kongl. Maj:t borde få pröfva tvistefrågor utaf den mest invecklade beskaffenhet; och om den administrativa domsrätten kan afgöra de tvister, som nu dragas under Kongl. Maj:t, hvarför skulle man då tveka att lägga under Kongl. Maj:ts pröfning sådana ansökningar, som det här är fråga om, nemligen utdrag ur straffregistret? Jag ber att gent emot detta få erinra derom, att den administrativa domsrätt, som utöfvas af Kongl. Maj:t i statsrådet, synes visserligen Kongl. Maj:t vara mycket benägen att bibehålla, men att det hos *Riksdagen* förr, på den tid då *Riksdagen* handlade under intrycket af reformtankar, har varit ett af *Riksdagens* stora önskemål att få den domsrätten afskaffad.

Härmed förklarades öfverläggningen afslutad. Herr talmannen gaf propositioner på bifall till utskottets hemställan äfvensom till hvarterdera af de utaf herrar Persson i Stallerhult, Staaff och Hedin i Stockholm hvar för sig under öfverläggningen framställda yrkanden; och fann herr talmannen förstnämnda proposition vara med öfvervägande ja besvarad. Men som votering begärdes, blef, sedan till kontraposition antagits bifall till det af herr Hedin framställda förslag, uppsatt, justerad och anslagen en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad lagutskottet hemställt i förevarande utlåtande n:o 7, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit det af herr Hedin under öfverläggningen framställda förslag.

Omröstningen, i vanlig ordning företagen, visade 114 ja och 81 nej; och hade alltså utskottets hemställan af kammaren bifallits.

§ 5.

Till afgörande förelåg härefter bevillningsutskottets betänkande n:o 3, i anledning af väckt motion om ändring af portosatsen för visst slag af inrikes bref.

I en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 5, hade herr *C. J. Hammarström* hemställt, att Riksdagen måtte besluta att genom skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes vidtagna sådana ändringar i nu gällande poststadga, att vigten å vanliga inrikes bref, som skola befordras för enkelt porto, måtte höjas till 20 gram.

Utskottet hemställde emellertid, att herr Hammarströms ifrågasvarande motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Sedan utskottets hemställan blifvit uppläst, yttrade:

Herr Hammarström: Herr talman, mina herrar! Sedan utskottet redogjort för min motion och för en liknande frågas behandling förut i Riksdagen, öfvergår utskottet till att på sid. 3 i andra stycket anföra följande: »1898 års bevillningsutskott framhöll, hurusom vigtsatsen för bref, som befordras för enkelt porto, vore här i landet bestämd till samma storlek, som enligt gällande, den 4 juli 1891 afslutade världspostkonvention finnes stadgad vid postbefordring af bref mellan olika länder. Att för Sverige särskildt stadga någon annan vigtsats för postbefordringen än den, som sålunda i allmänhet är gällande, ansåg utskottet ej vara lämpligt, och skulle vid brevexling med andra länder medföra olägenheter.»

Detta citerande af 1898 års utskott, som det nuvarande bevillningsutskottet har gjort, innebär väl, att utskottet gjort detta 1898 års bevillningsutskotts uttalande till sitt. Jag ber då att få säga, att jag alls icke har yrkat på någon förändring rörande vigtsatserna för bref till utrikes ort, och att således nämnda uttalande egentligen icke kan höra hit. En svårighet för brefsändningar till andra länder, uppstående genom antagande af föreliggande förslag, skulle ligga i faran för förvexlingar mellan bref till inrikes och utrikes orter. För min del kan jag icke se någon sådan fara; ty, som vi alla veta, beläggas utrikes bref med dubbelt porto, och således måste såväl den brefskrifvande sjelf som postanstalten observera skilnaden, äfven om föreliggande förslag skulle antagas. För min del kan jag således icke se, att de båda slagen af försändelser hafva något sammanhang med hvarandra.

Vidare ber jag att få säga, att de, som korrespondera med utlandet, i allmänhet äro sådana personer, som förstå att taga reda på hvad som är gällande föreskrift i afseende på vigt och kostnad

för bref, så att den saken spelar väl ingen rol. Dessutom utfärdas väl alltid klara taxebestämmelser såväl med afseende på pris för hvarje särskild postförsändelse som äfven med afseende på detaljerna af försändelsernas beskaffenhet, så att deraf kunna inga svårigheter uppstå. Och jag kan icke förstå, att det skall blifva svårare att taga reda på taxan i detta fall än i andra förekommande fall.

Hvad beträffar utskottets uttalande rörande den förlust, som för postverket skulle uppstå genom den förändring, jag tagit mig friheten att föreslå, vidhåller jag hvad jag sagt i min motion, att, äfven om en förlust skulle uppstå för postverket, den icke vore så stor, att den skulle uppväga de fördelar, som å andra sidan skulle tillskyndas den stora korresponderande allmänheten.

Vidare ber jag att få säga, att om postverket gör förlust, icke är det på bref. Ty det är nog andra saker, som postverket befordrar och hvarpå taxan är sådan, att man kan hafva skäl att se på den; och vi hafva också en komité, som håller på att bearbeta dessa frågor. Men om bref få väga 5 gram mera än de nu få — den förlust, som derigenom uppstår, tror jag icke är något att tala om. Det är en annan sak, som jag vill fästa uppmärksamheten på och som här bort hafva tagits i betraktande. Om jag nemligen icke tager fel, så är straffportot höjdt för försändelser, som ankomma till adressaten med för låg portosats; och då man inför straffbestämmelser för förseelser i detta fall, borde man hafva vidtagit någon åtgärd för att förbättra förhållandena i ett annat fall.

Utskottet säger vidare, att det icke har sig bekant, att något allmännare behof i detta hänseende försports. Jag ber då att få fråga, huru detta allmännare behof skulle göra sig gällande. Man kan icke tänka sig, att en mängd personer skulle slå sig tillsammans och petitionera hos Riksdagen om denna sak, och på annat sätt kan ju behofvet icke göra sig gällande. Jo, man skulle kunna tänka sig, att man i tidningsartiklar o. s. v. finge frågan ventilerad. Men det vore icke heller bevis för något allmännare behof; ty, när det är fråga derom, måste uttalanden komma från vidt skilda läger och från många håll.

Jag ber vidare att få säga med afseende på frågan, huruvida något allmännare behof finnes eller icke, att jag har sett sympatiuttalanden i pressen för min motion från landets skilda delar. Detta borde väl vara ett bevis för att det finnes önskan om förändring i detta hänseende. Jag såg i dag i en tidning, att bevillningsutskottet icke har tillstyrkt min motion, men att detta afstyrkande — står det i samma tidning — icke innebär något bevis för att den föreslagna förändringen icke är önskvärd.

Jag skall, herr talman, icke göra något yrkande, derest det icke visar sig, att från annat håll en önskan i samma riktning framkommer.

Herr Fredholm: Jag skall anhålla att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Hammarlund: Då det förslag, som framstälts i den föreliggande motionen, enligt mitt förmenande innebär en praktisk postreform, kan jag icke underlåta att begagna detta tillfälle att säga några ord för att instämma i syftet af motionen, på det att, då, som jag hoppas, inom en snar framtid frågan kommer igen, det icke må sägas, att motionären stått alldeles ensam.

Enligt mitt förmenande föreligger här ett förslag, beträffande hvilket det blott är en tidsfråga, när det skall blifva antaget. Det har gått så i andra länder, och det skall helt visst gå så i Sverige.

Det enkla postportot för vanliga bref är hos oss ganska högt. Det är som bekant 10 öre. I Schweiz utgår enkelt porto för ett vanligt bref med ett belopp, som motsvarar 7,2 öre, i Förenta staterna med likaledes 7,2 öre, i England med 7,5 öre, i vårt grannland Danmark med 8 öre, i Tyskland med 8,9 öre och i Österrike-Ungern med 8,9 öre. Sålunda utgår i alla dessa länder det enkla portot för ett vanligt bref med lägre belopp än i Sverige. Men trots detta är i alla nu nämnda länder vigten å ett bref, som befordras för enkelt porto, högre än i vårt land. I Schweiz får man för dessa 7,2 öre skicka bref af ända till 250 grams vikt, i Danmark för 8 öre likaledes skicka 250 gram, i Förenta staterna för 7,2 öre 28,3 gram, i England för 7,5 öre 28,3 gram, i Österrike-Ungern för 8,9 öre 20 gram, och detsamma är förhållandet i Tyskland. Jag frågar, om det då icke kan vara skäl att tänka på en sådan reform äfven i vårt land?

Utskottet har i sitt betänkande åberopat den ställning den närmast föregående ledaren af det tyska postverket, statssekreteraren von Stephan, intagit i denna fråga. Ja, det är riktigt, att den nu aflidne statssekreteraren von Stephan var emot en sådan reform som den nu föreslagna. Men utskottet har här glömt en mycket viktig sak. Utskottet har glömt att tala om, huru det gått i Tyskland efter von Stephans död, men jag skall be att i detta afseende få komplettera utskottets betänkande. En af de första reformer, som efter von Stephans död ifrågasattes, var just den reform, rörande hvilken nu förslag här föreligger. Det tyska rikspostamtet, som motsvarar vår generalpoststyrelse, kom in till regeringen med förslag att höja vigtsatsen för bref, som befordras för enkelt porto, från 15 till 20 gram. Denna reform beslöts den 15 sistlidne december af tyska riksdagen, der den icke mötte något motstånd, och den nya lagen utfärdades den 20 december. Detta har utskottet glömt att omtala; men det synes mig dock vara en beaktansvärd omständighet.

Utskottet har i stället åberopat, huru förhållandet är med det internationella brefportot. För detta gäller det, att bref icke få väga mera än 15 gram för att befordras för enkelt porto; och

med anledning häraf säger utskottet, att det ej skulle vara lämpligt att för Sverige särskildt stadga någon annan vigtsats för postbefordringen än den, som i allmänhet är gällande, hvilket vid brefvexlingen med andra länder skulle medföra olägenheter. Men hvarför skulle detta medföra större olägenheter i Sverige än i andra länder, der man höjt vigtsatsen? Jag tror, att det är så, att antalet utländska bref i det stora hela spelar en ofantligt liten roll i förhållande till *alla* de bref, som afsändas. År 1898 — det sista år för hvilket officiella uppgifter föreligga — var antalet frankerade bref till utlandet $5\frac{1}{2}$ millioner. Men antalet inrikes frankerade bref uppgick under samma år till icke mindre än $60\frac{1}{2}$ millioner. Jag frågar då, om det verkligen kan vara lämpligt att bestämma vigtsatsen uteslutande med hänsyn till dessa $5\frac{1}{2}$ millioner bref till utlandet, och om det icke snarare bör tagas hänsyn till det stora flertalet bref, till dessa $60\frac{1}{2}$ millioner. Ty det är ju på det viset, att de flesta människor kanske icke någonsin i hela sitt lif skicka ett bref till utlandet, utan blott korrespondera inom landet.

Utskottet anför vidare, att den nu stadgade lägsta vigtsatsen af 15 gram i allmänhet är fullt tillräcklig för kortare skriftliga meddelanden, och att något behof af ändrade bestämmelser i detta hänseende, så vidt utskottet har sig bekant, icke har från allmänheten försports. Ja, för »kortare meddelanden» är den nuvarande vigtsatsen tillräcklig. Om jag skrifver på ett s. k. meddelande, en sådan der liten lapp, som herrarne alla känna till, får jag nog skicka det för 10 öre; men det rigtige är väl att, när jag skall skriva ett bref, jag kan få gå in i en bok- eller pappershandel och köpa ett postpappersark och ett ordentligt kuvert, som folk ej kan titta igenom och se hvad jag skrifvit, och afsända brefvet för enkelt porto. Jag har här ett vanligt postpappersark, köpt i går i en bokhandel. Om jag lägger det i ett sådant här vanligt litet kuvert, som jag här håller i min hand, och som finnes här på riksdagsklubben — hvad tro herrarne att ett sådant bref väger? Jo, det väger styft 15 gram. Om jag vill försegla ett sådant bref, går det absolut icke för 10 öre, och om det är fuktigt i luften, då jag lemnar det på posten, så att brefvet också blir fuktigt, går det icke heller för detta porto. Om jag lägger ett sådant postpappersark som det nyssnämnda uti ett sådant kuvert, som postverket vill att man skall använda för rekommenderade bref, går brefvet alls icke för 10 öre. Jag har här ett bref, som jag mottog för några dagar sedan, på vanligt postpapper och ett kuvert, sådant jag använder i min egen affär. Jag har roat mig att väga detta bref inlagdt i detta kuvert och funnit, att vigten går till 17 gram. Det går således icke alls för enkelt postporto. Jag tror, att dessa exempel skola vara tillräckligt talande, för att man skall kunna sätta i fråga, om det icke är på tiden, att en ändring vidtages i detta fall.

Den nuvarande vigtsatsen, 15 gram, är en mycket besvärlig vigtsats just därför, att den i så många fall står på gränsen. Men denna vigtsats har icke alltid funnits i vårt land, ty jag ber att få erinra, att det endast är sedan år 1880, som vi haft en så låg vigtsats. Före år 1880 fick ett vanligt bref väga 4 ort, hvilket motsvarar 17 gram; men nämnda år sänktes vigten till 15 gram. Följden deraf blef, att alla affärsmän och dylika ordnade sin korrespondens derefter och skaffade sig brefpapper och kuvert, som ej vägde mer än 15 gram. Men den, som icke så kunnat ordna sig, är den stora allmänheten, som vanligtvis går in i en bok- eller pappershandel och köper ett ark papper och ett kuvert, då ett bref skall skrivas.

Så komma vi till kostnadsfrågan, som ju är af en viss betydelse. Utskottet har beräknat, att en sådan reform som den här föreslagna skulle för postverket medföra en minskad inkomst af 100,000 kronor om året. För min del tror jag, att den närmaste följden af en sådan reform skulle blifva den, att korrespondenterna komme att skaffa sig bättre papper och kuvert än nu är fallet i vårt land sedan år 1880; och det tror jag skulle helsas välkommet på många håll. Men låt vara, att utskottets beräkning af den minskade inkomsten för postverket skulle vara riktig. Hvad betyder väl det gent emot den årliga vinst, postverket gör på sin rörelse? Denna vinst uppgår i medeltal till 1 million kronor om året. År 1896 uppgick den till 1,018,577 kronor, år 1897 till 1,236,524 kronor och år 1898 till 919,572 kronor. Således kan man säga, att postverkets årliga vinst på hela rörelsen är omkring 1 million kronor.

För min del anser jag, att postverket bör bära sig och bära sig bra. Men postverket bör icke skötas så — som jag här i kamraren förut uttryckt mig — att det göres till en statens mjölkko på samma sätt som tullverket. Jag yttrade de orden, då det var fråga om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående ifrågasatt höjning af postbefordringsafgiften för tidningar. En sådan skrifvelse kom till stånd, och vi kunna vara vissa om att, hvad den än kommer att hafva till följd, nog kommer den att leda derhän, att postverket får en ytterligare ökad inkomst af minst 200,000 kronor,

Då så är fallet, kan det väl vara skäl att se till, om man icke kan göra någon lindring på annat håll, som kan komma den stora allmänheten till godo. Här är nu — synes mig — ett mycket lämpligt tillfälle att göra en sådan lindring. Ty det är icke affärsmännen, utan det är den stora allmänheten och framför allt de mindre bemedlade, som drabbas af denna malheur, att det gång på gång händer, att deras bref väga 16 å 17 gram och att de sålunda få erlägga dubbelt porto.

Utskottet erinrar slutligen emot motionärens förslag, att afgörandet af frågor rörande postbevillningen tillkommer Riksdagen ensam, och att det därför icke kunnat tillstyrka motionärens förslag att hos Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:ts täcktes vid-

taga sådana ändringar i nu gällande poststadga, att vigten å vanliga inrikes bref, som skola befordras för enkelt porto, måtte höjas till 20 gram. Ja, jag skall därför icke heller göra något yrkande i enlighet med motionärens förslag. Men det synes mig, som om man skulle kunna sätta i fråga, huruvida det icke skulle vara skäl att nu skrifva till Kongl. Maj:t på ungefär samma sätt, som Riksdagens bevillningsutskott i fjol hemstälde att man skulle göra i fråga om rekommenderade bref, en hemställan som Riksdagen äfven biföll. Bevillningsutskottet i fjol hemstälde nemligen, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t måtte låta utreda, huruvida och under hvilka vilkor en nedsättning i rekommendationsafgiften för inrikes brefpostförsändelser måtte kunna ske, samt till Riksdagen inkomma med det förslag, hvartill denna undersökning kunde gifva anledning.

För min del ansåg jag i fråga om denna sak, att en sådan reform icke vore lämplig. Jag håller nemligen före, att på detta område bör reformen gå i den riktningen, att man söker att allt mera förmå folk att icke skicka penningar i rekommenderade bref, utan i stället använda det enkla och mycket bekväma sättet med postanvisningar. Målet kunde ju här nås genom en billig postanvisningsafgift af t. ex. 10 öre för belopp på 5 kronor och derunder. Emellertid ansåg jag det icke vara skäl att motarbeta en utredning, och en sådan utredning blef också beslutad i fråga om rekommendationsafgiftens nedsättning. Den har nu skett. Generalpoststyrelsen har afstyrkt nedsättningen, och Kongl. Maj:t har förklarar, att Riksdagens skrifvelse icke föranleder till någon åtgärd. Der blef således, med anledning af denna Riksdagens skrifvelse, icke fråga om någon lindring för allmänheten. Jag hemställer då, om det icke vore skäl att i stället taga upp det nu föreliggande förslaget och söka äfven i detta fall få till stånd en utredning, genom hvilken man kunde se, om det vore möjligt att åstadkomma en ändring, som vore för den stora allmänheten förmånlig. En sådan ändring har ju nyss blifvit beslutad i Tyskland, och som bekant är det ju så, att Tyskland i många afseenden är föredömet för oss. När en sak gått igenom der, är det mycket stora utsigter för att den också skall gå i Sverige.

Det är i denna förvissning, som jag, herr talman, tillåter mig i anledning af den föreliggande motionen föreslå,

»att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta utreda, huruvida en höjning af maximitigten för vanliga inrikes bref, som befordras för enkelt porto, må kunna ske, samt till Riksdagen inkomma med det förslag, hvartill denna utredning kan gifva anledning».

Detta är, som kammaren behagade finna, ett förslag i full öfverensstämmelse med det, som bevillningsutskottet i fjol sjelft framstälde i afseende å rekommenderade bref.

Med herr Hammarlund instämde herrar *Hammarström, Byström, Eklund* i Stockholm, *Hazén, Spånberg, Sundberg, Petersson* i Snällabo, *Lundell, Johansson* i Aflösa, *Carlheim-Gyllensköld, Johansson* i Stensjö, *Olsson* i Tyllered, *Törnqvist, Kinnman, Lundgren, Apelstam, Broström, Hultkrantz, Spangenberg, Olsson* i Frösvi, *Anderson* i Hasselbol, *Lorichs* och *Lindgren* i Islinge.

Vidare anförde:

Grefve Hamilton: Herr talman, mine herrar! Den senaste ärade talaren lemnade i sitt intressanta anförande åtskilliga upplysningar, som icke varit kända för bevillningsutskottet. Han meddelade sålunda, att dylika reformer ifrågasatts eller nyligen vidtagits i åtskilliga af honom nämnda europeiska länder. Jag medgifver gerna, att detta kan hafva en stor inverkan på sakens bedömande, men för utskottet var det fullständigt obekant. Motiönären hade icke derom upplyst, och vi gingo efter föregående års betänkande; men, som sagdt, saken förhöll sig annorlunda. Ja, herrarne finna detta löjligt, men jag tror, att liknande saker kunna hända litet hvar, och säkerligen är icke någon af herrarne, med undantag af herr Hammarlund, så synnerligen kunnig i de utländska postförfattningarna.

Emellertid finnes det en upplysning, som herr Hammarlund icke lemnade — åtminstone hörde jag den icke —, men hvilken är af ganska stor betydelse för denna fråga. Det är, huruvida den ifrågavarande vigtsatsen är densamma i de skandinaviska länderna eller icke. Jag undrar, om verkligen frågan kan afgöras utan att man tager hänsyn till detta. Åtminstone förefaller det mig, som om ganska egendomliga förhållanden skulle uppkomma, derest man icke tager hänsyn till denna sak.

För öfrigt håller jag före, att denna fråga ändock icke är så synnerligen brådiskande, att man icke kan vänta, till dess postverket, som aldrig stält sig afvoigt mot kloka reformer, anser sig tryggt kunna vidtaga den ifrågavarande.

I öfrigt ber jag att få hemställa till såväl kammaren som den senaste ärade talaren, hvad det egentligen skulle tjena till att efter hans intressanta och afsevärda anförande fatta ett sådant beslut, som han föreslagit. Detta skulle, då Första Kammaren redan bifallit utskottets hemställan, icke leda till annat resultat, än att kamrarna stanna i skiljaktiga beslut, som icke kunde sammanjemkas.

Jag ber på grund af hvad jag nu yttrat att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Hammarström: På grund af hvad den senaste talaren anförde ber jag få erinra derom, att utskottet i sitt betänkande säger, att det icke försports något allmänt behof af en sådan

förändring. Om herr Hammarlunds yrkande afslås, och kammaren icke blir i tillfälle att uttala sig, får man icke veta, huruvida det finnes någon önskan i detta afseende eller ej. Alla skäl tala således för att kammaren tillåter, att en opinionsyttring får göras, antingen för eller emot, så att man får klara papper i detta hänseende.

Herr Hammarlund: Jag har icke förbisett den af grefve Hamilton nämnda omständigheten, att det för närvarande gäller en öfverenskommelse mellan Sverige, Norge och Danmark derom, att bref, som befordras mellan dessa länder, skola för samma vigtsats vara underkastade samma porto. Men det är klart, att då man aflåter en sådan skrifvelse som den nu af mig ifrågasatta och begär en utredning af saken, så komma generalpoststyrelsen och Kongl. Maj:t alldeles säkert att taga i öfvervägande, huruvida i afseende äfven å dessa bref en sådan ändring bör ifrågasättas. En öfverenskommelse med våra grannländer att höja vigtsatsen till 20 gram bör särskildt hvad beträffar Danmark vara så mycket lättare att få till stånd, som i nämnda land inrikes bref af ända till 250 grams vikt befordras mot enkelt porto. Man kan således vara förvissad om att förändringen icke skall möta motstånd derifrån. Men jag har helt naturligt icke ansett lämpligt att upptaga denna detalj i mitt förslag till uttalande, utan den står alldeles öppen och blifver nog i alla fall föremål för utredning, derest en sådan kommer till stånd i sjelfva hufvudfrågan.

Det har frågats, hvartill det skulle tjena att nu fatta ett annat beslut än hvad utskottet ifrågasatt, då Första Kammaren redan bifallit utskottets hemställan. Ja, detta är en fråga, som man rätt ofta hör: hvad skall det tjena till, då Första Kammaren redan fattat beslut? Jag undrar dock, om det icke är så, att vi i denna kammare fatta våra beslut i öfverensstämmelse med *våra* åsikter. Om det af mig ifrågasatta beslutet icke tjenar till något annat, så tjenar det till att vara en opinionsyttring; och när frågan en gång återkommer, skall man hafva större utsikter att få igenom denna reform, än om ett dylikt uttalande icke framkommer från denna kammare.

Jag vidhåller mitt yrkande om bifall till det framställda skrivesförslaget.

Öfverläggningen var härmed afslutad. Efter af herr talmanen gifna propositioner afslog kammaren utskottets hemställan och biföll det af herr Hammarlund under öfverläggningen framställda yrkande.

§ 6.

Vidare företogs till afgörande bevillningsutskottets betänkande n:o 4, i anledning af väckt motion om ändring af § 47 bränvinsförsäljningsförordningen.

I en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 39, hade herr *J. Byström* föreslagit:

»att Riksdagen måtte för sin del besluta, att 47 § i kongl. förordningen den 24 maj 1895, angående villkoren för försäljning af bränvin och andra spirituösa drycker, må erhålla följande förändrade lydelse:

Husbonde ansvarar för förbrytelse, som mot denna förordning begås af hans hustru, husfolk eller i hans arbete antagen person, likasom vore förbrytelsen af husbonden sjelf gjord, derest icke omständigheterna göra sannolikt, att förbrytelsen skett utan hans vetskap och vilja.»

Utskottet hemstälde, att Riksdagen med anledning af den väckta motionen måtte i skrifvelse till Konungen anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t taga i öfvervägande, huruvida och på hvad sätt § 47 i kongl. förordningen angående försäljning af bränvin m. m. den 24 maj 1895 kunde gifvas en sådan förändrad lydelse, att den, som i stadgad ordning förvärfvat rättighet att försälja bränvin, genom skärpta ansvarsbestämmelser åläggdes att på ett mera verksamt sätt än hittills utöfva tillsyn öfver att hos honom anställda biträden icke göra sig skyldiga till förseelser mot förordningens föreskrifter, samt till Riksdagen inkomma med det förslag, som Kongl. Maj:t i sådant syfte kan finna anledning låta utarbета.

Vid betänkandet hade fogats reservationer dels af herr *Cavalli*, som yrkat, att förevarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda, dels ock af herrar *Stephens*, *Almström*, *Persson* i Rinkaby och *Bromée* i Billsta, hvilka instämt med herr *Cavalli*.

Sedan utskottets hemställan blifvit föredragen yttrade:

Herr *Persson* i Rinkaby: Herr grefve och talman, mina herrar! Som herrarne finna af detta utskottsbetänkande, har jag jemte andra reserverat mig mot det slut, hvartill utskottet kommit, och jag skall därför be att få angifva några skäl för min uppfattning i denna fråga.

Den nuvarande affattningen af ifrågavarande stadgande i bränvinsförsäljningsförordningen har utskottet anfört på första sidan af sitt betänkande, liksom ock den förändring, som motionären föreslagit. Dessa båda formuleringar äro i det hänseendet motsatta hvarandra, att motionären föreslår, att husbonde skall sjelf ansvara »för förbrytelse, som mot denna förordning begås af hans hustru, husfolk eller i hans arbete antagen person, likasom vore förbrytelsen af husbonden sjelf gjord, derest icke omständigheterna göra sannolikt, att förbrytelsen skett utan hans vetskap

och vilja», under det att lagen i sin nuvarande lydelse stadgar: »Husbonde ansvarare för förbrytelse, som, med hans vetskap, mot denna förordning begås af hans hustru, husfolk eller i hans arbete antagen person, likasom vore förbrytelsen af husbonden själf gjord.» Det nya i motionärens förslag är helt naturligt det, att den anklagade skall bevisa sin oskuld, under det att i alla andra fall en anklagad person skall, för att kunna fällas, antingen erkänna eller också öfverbevisas om sitt brott. Denna skilnad kan ju hafva sin grund deruti, att, såsom också motionären anmärker, bränvinsförsäljningsförordningen är en enastående lagstiftning, som har olika bestämmelser gent emot alla andra lagstiftningar, enligt hvilka brott skola åtalas eller straffas.

Jag är fullt öfvertygad om att motionären framkommit med sin motion i afsigt att främja nykterheten, liksom också utskottet låtit sitt förslag gå i den riktningen, att det skulle befordra nykterheten. Det finnes två olika sätt att verka i detta syfte, nemligen genom lagstiftning och genom öfvertygelse. I fråga om det sistnämnda sättet kunna ju användas bevisningar, öfvertygelser och liknelser, gående i många riktningar; men vid lagstiftning måste man i första hand se till, att lagen verkligen är sådan, att den kan efterleivas. Eljest kan en sådan lag blifva föremål för ringaktning, en ringaktning, som återfaller på lagstiftaren.

Utskottet har i detta hänseende försökt att gå en medelväg, och efter en utflykt på nio sidor i betänkandet har utskottet sökt med ljus och lykta efter ett bättre förslag, än det motionären framställt. På sid. 8 i betänkandet föreslår utskottet sålunda en liten förändring i det af motionären framlagda förslaget. Under det att motionären använt uttrycket »husbonde», anser utskottet, att det bör heta »idkare af sådan näring, som i denna förordning afses». Utskottet har med denna lilla förändring velat gifva regeringen en hänvisning på huru en lag bör stiftas, som är mera effektiv än den nuvarande.

Jag vill fråga, huruvida motionären, i fall han med sin motion afser att främja nykterheten, verkligen kan vara belåten med detta utskottets förslag. Gäller hans verksamhet uteslutande städerna eller storstäderna, d. v. s. är riktad mot krogarne, torde han möjligen kunna vara belåten; men med afseende å den verksamhet, som sträcker sig till landsbygden, torde man få erkänna, att den af utskottet ifrågasatta formuleringen är bra mycket sämre än det nuvarande stadgandet. Under de senaste dagarne har man just hört talas om huru lönkrögarna grassera i Norrland. Hvilket lämpligt sätt är det icke för dessa att använda biträden för varornas utlemnande och på detta sätt undgå ansvar! Jag hoppas nemligen, att bevillningsutskottet icke afsett, att lönkrögarna skulle kunna anses såsom idkare af denna näring, då de icke hafva någon rättighet att försälja spirituosa. Huru svårt skall det icke blifva för rättstjenarne att komma åt sådana personer,

som just genom andra utlemna spritvaror till allmänheten! Jag tror, att i fall regeringen skulle taga någon hänsyn till hvad utskottet här har nämnt, till den enda lilla punkt, som skulle hjälpa regeringen på trafven, då det gälde att framlägga ett förslag i detta ämne, i fall således bevillningsutskottet blefve taget på orden, så skulle detta endast vara att försämra den nuvarande lagen.

Det är således lika mycket i nykterhetens intresse, som jag yrkar afslag, som det varit i bevillningsutskottets intresse att föreslå en skrivelse till Kongl. Maj:t i här afsedt syfte, om än på obetydliga och klena skäl. Och då kammaren visat sig välvilligt stämd mot dessa frågor förut, så att den nästan varit färdig att taga det första förslag, som framkommit, då icke något bättre varit till hands, så är det ganska troligt, att kammaren äfven denna gång skall, såsom en välvilja mot motionären och mot nykterhetsverksamheten, antaga det föreliggande förslaget, om det också, enligt mitt förmenande, icke gagnar saken det ringaste.

Herr talman! Jag yrkar afslag å utskottets hemställan.

Herr Byström: Herr greve och talman! En recensent yttrade en gång om en skrift, som han skulle omnämna, att den innehöll både något nytt och något sant, men han tillade, att det nya var icke riktigt sant, och det sanna var icke nytt. Nästan på samma sätt skulle jag vilja säga om det, som innehålles i den här lilla korta reservationen. Ty det finnes väl ingen, som betviflar, att icke motioner i denna fråga varit väckta vid åtskilliga föregående riksdagar och likaledes att de afstyrkts af bevillningsutskottet samt blifvit af Riksdagen afslagna.

Gent emot reservanternas påstående, att någon ändring i förhållandena icke egt rum, sedan frågan vid föregående riksdagar varit under pröfning, vill jag erinra om, att en ändring deri verkligen egt rum, i det att Andra Kammaren ansett yrkandet på en förändrad lydelse af denna paragraf befogad, då den vid fjolårets riksdag, när frågan förevar, beslöt att bifalla den motion i ämnet, som jag då framlagt. Man får väl också till en ändring i förhållandena hänföra den omständigheten, att bevillningsutskottet i år synnerligen välvilligt upptagit motionen, då det framkommit med det yrkande, som nu föreligger till kammarens bepröfvande. Jag vill äfven erinra derom, att det synes mig som om opinionen, så väl bland folkets breda lager som äfven ganska högt upp, går i den riktningen, att man bör skärpa rusdrycksförordningens straffbestämmelser. Vidare räknar jag till ändrade förhållanden den saken, att till Riksdagen för icke så länge sedan öfverlemnats en kongl. proposition (n:o 3) innefattande förslag till särskildt skärpta lagbestämmelser rörande en annan paragraf i bränvinsförsäljningsförordningen. Denna proposition, som helt visst är grundad på en ganska vid opinionsbas, får man väl anse vara framsprungen ur

den öfvertygelsen, att lagen, sådan den nu är, icke är tillfredsställande. Ledamöter af Riksdagen, som äro kända för att vara särskildt intresserade af nykterhetsfrågor — jag åsyftar dem, som tillhöra riksdagens nykterhetsgrupp —, ha nyligen haft ett möte för att närmare bestämma programmet rörande en del nykterhetsfrågor. I en af dess punkter uttalas önskvärdheten af, att skärpta lagbestämmelser rörande förordningen angående handel med rusdrycker må blifva gällande. Äfven flere af de mera framstående juristerna ha uttalat sig för, att en ändring häri bör ske. De säga, att sådan lagen nu är, är det nästan omöjligt att fälla en verklig brottslig bränvinsförsäljare. Jag vill icke upprepa de citat och yttrandet, som skulle kunna styrka detta mitt påstående. De förekomma delvis såväl i motionen som äfven i det föreliggande utskotts-betänkandet.

Jag tror att de, som yrka afslag på det föreliggande ärendet, väl mycket söka att skydda bränvinsförsäljare och värna om handelen med en mycket farlig handtering, som ju faktiskt rusdryckshandteringen är. För egen del vill jag nu icke göra något särskildt yrkande på bifall till motionen, men jag vill uttala ett erkännande till bevillningsutskottet, för att det ändtligen kommit på den bättre tanken att framlägga ett så pass acceptabelt förslag som det föreliggande.

Jag anhåller, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag, som, om det faller vid årets riksdag, dock skall falla framåt.

Herr Persson i Rinkaby: Då den siste ärade talaren behagade uppfatta mina ord så, som om jag skulle vilja försvara dem, som hafva bränvinshandtering, ber jag att deremot få på det kraftigaste protestera.

I hela bränvinslagstiftningen är det på det hela taget separatlagstiftning, som är gällande. Det är därför ibland för oss landsortsbor mycket svårt att veta, huru lagarne kunna vara sådana, att medan en krog på landet stänges klockan sju, stänges en krog i en småstad först klockan nio, och i Stockholm är den öppen nästan hela nätterna igenom. Allt detta beror på separatlagstiftningen och derpå, att olika rättigheter äro gällande i de olika städerna.

Om man ser denna fråga uteslutande från den synpunkt, som här är den enda rigtiga, finner man, att här gäller det en ordningsfråga. Städerna sjelfva hafva rättighet att ordna sina förhållanden angående bränvinsförsäljningen, och i de större städerna finnas vanligen poliser, som äro i tillfälle att se till, att förordningen följes. Det är alltså ytterst beroende på att, der rättigheter för utskänkning meddelas, äfven ordningsmagten ser till att förordningarna efterlefas.

Det faller sig nemligen ganska svårt att åtala egare af krog, der man vet, att olagligheter bedrifvas, ty denne kan bevisa sin

oskuld. Sannolikast är, att han går fri; han behöfver ju endast — såsom motionären i ett exempel anför — med två kamraters intyg bevisa, att han vid tiden för den olaga utskänkningen suttit på en annan krog och följaktligen icke vetat af lagöfverträdelsen. Men man kan ej veta, hvilka order han gifvit sina biträden.

Jag kan icke finna, att här föreslagits en förbättring af författningarna i något hänseende, och jag anser, att när man skall skrifva till Kongl. Maj:t, så bör man gifva någon sorts förevändning eller antydning med afseende å skrifvelsen, men jag lemnar åt en hvar att bedöma, huruvida icke den antydning, som bevillningsutskottet har gjort i denna fråga, innebär en försämring af det nuvarande förhållandet.

Grefve Hamilton: Det förefaller mig nästan, som om den siste ärade talaren ville klandra bevillningsutskottet därför, att det icke gått så långt som motionären. I begge sina här hållna anföranden vände han sig mot utskottet därför, att utskottet i sitt betänkande yttrat betänkligheter, huruvida man verkligen borde utsträcka förändringen så långt, att ansvar skulle komma att drabba hvarje husbonde. Jag vill med afseende derpå endast svara, att Kongl. Maj:t ju har fria händer att låta ändringen gå så långt, derest Kongl. Maj:t så finner lämpligt. Utskottet har ingalunda, såsom den ärade talaren velat låta påskina, hvarken påyrkat eller förordat, att man skulle stanna här. Utskottet har framhållit behovet af en ändring i gällande bestämmelser för utskänkning af bränvin och dervid sökt att utreda frågan samt påpekat, att, om man skall upptaga motionärens förslag, det kan ifrågasättas, huruvida man icke bör låta ansvaret gälla endast idkare af näringen. Jag tror icke, att man behöfver gå längre, enär det, såsom sagdt, i utskottets betänkande icke förekommer något, som hindrar Kongl. Maj:t att taga frågan i hela sin vidd under pröfning. Och jag är öfvertygad om, att Kongl. Maj:t så kommer att göra.

Det har förvånat mig, att denna fråga, som så många gånger varit före, icke för än nu kunnat tillvinna sig sympatier. Mig synes den, såsom den föregående ärade talaren sade, vara en ordningsfråga, ehuru icke i den mening han ansåg, då han nämnde, att man skulle ha en polis för hvarje krog, utan en ordningsfråga i den mening, att den skall reglera ordningen, i hvilken man bör medgifva rättighet att handla med spirituosa. Utskottet har i afseende på den nu förevarande paragrafen resonerat som så: denna handtering är af den beskaffenhet, att den, som får tillåtelse att utföra den, bör stå i ansvar för den betjening han har. I den meningen är det en ordningsfråga. Det är icke något annat man begär.

Då jag icke kan tänka mig, att denna kammare, som i följande yttrade sig mycket bestämdt för motionärens förslag, nu har ändrat

åsiqt, skall jag, herr talman, be att få yrka bifall till utskottets betänkande.

Häruti instämde herrar *Anderson* i *Hasselbol* och *Lundström*.

Öfverläggningen i detta ämne var afslutad. Efter af herr talmannen å de gjorda yrkandena gifna propositioner blef utskottets hemställan af kammaren bifallen.

§ 7.

Å föredragningslistan fans härefter upptaget bevillningsutskottets betänkande n:o 5, i anledning af väckt motion angående ändring af tullsatsen för broderade arbeten.

I en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 75, hade herrar *Sandwall*, *Hallin* och *Nylander* hemställt, att Riksdagen måtte besluta den ändring i gällande tulltaxa rörande broderade arbeten, att tullsatserna å desamma bestämmas sålunda:

Broderade arbeten, ej specificerade, färdiga eller påbörjade:

af silke ensamt eller till en del å siden eller andra glansväfnader	pr kilogram kr. 16: —
andra slag, af tyll eller dermed jemförliga väfnader	» » » 6: 50
andra slag, å öfriga väfnader	» » » 5: 50

Utskottet hemstälde,

att Riksdagen måtte besluta, att broderade arbeten skola i tulltaxan upptagas på följande sätt:

Broderade arbeten, ej specificerade, färdiga eller påbörjade:

broderade remsor af linne- eller bomullsväfnad, äfven om de äro försedda med annat sömnadsarbete, samt broderade linne- och bomullsväfnader, synbarligen afsedda att sönderklippas till remsor	1 kg. 5: 50.
andra slag; draga lika tull med det tyg eller annat ämne, hvarå broderiet är anbragt, med tillägg af 100 procent.	

Anm. Afdrag i vigten eger ej rum för askar, pappersomslag, kartor och inlägg.

Vid betänkandet hade reservationer fogats af herrar *Stephens*, *Fredholm*, grefve *Hamilton*, *Jansson* i *Krakerud*, *Lundström*, *Meyer*, *Persson* i *Rinkaby*, *Bromée* i *Billsta* och *Olsson* i *Sörnäs*.

I fråga härom anförde

Herr *Fredholm*: Herr talman! Såsom herrarne af utskottets

betänkande finna, har jag reserverat mig mot utskottets hemställan i den nu föredragna punkten. Motionären har föreslagit en genomgripande reform i tullsatserna å broderade väfnader, ett område som i tulltekniskt hänseende är, liksom allt hvad väfnader heter, ett af tulltaxans svåraste.

Så vidt jag förstår, har motionären icke gifvit ett enda skäl, hvarför man nu bör vidtaga den af honom föreslagna ändringen. Det finnes visserligen många ord i motionen, men några på faktiska skäl grundade motiv för den föreslagna ändringen finner man ej. Utskottet har också ej velat mer än till en viss grad tillstyrka bifall till motionen, och den delen inskränker sig till det lilla område, som handlar om broderade remsor.

Men de motiv, som utskottet anfört för detta sitt tillstyrkande, äro i sjelfva verket hvarken många eller starka. Utskottet säger: »Vid tullbehandlingen af broderade varor skall, såsom förut nämnts, tullen å väfven ligga till grund.» De broderade varorna skola sålunda tullbehandlas både efter vigten och väfvens beskaffenhet, och denna senare bestämmes efter trådantalet på qvadratcentimtern. Vidare säger utskottet: »Motionärens förslag att införa tullbehandling af broderade arbeten efter vigten, oberoende af sjelfva väfvens beskaffenhet i fråga om trådantalet, synes därför utskottet vara i viss mån beaktansvärdt.» Orsaken till att utskottet finner motionärens förslag beaktansvärdt skulle vara den, att det möter svårigheter att räkna trådarne. Några sådana svårigheter hafva emellertid icke visat sig under de tjugu år, som denna bestämmelse har tillämpats. Alltså, för att undanrödja en sålunda icke befintlig svårighet, drager utskottet ej i betänkande att föreslå en lika stor tullsats för den billiga som den dyra väfnaden, blott den är broderad, ej annars. Utskottet säger slutligen: »att det för den skull finner någon höjning af tullsatserna för broderier å bomullsväfnad af nu ifrågavarande slag, eller så kallade broderade remsor, vara af behofvet påkallad». Kan någon förstå logiken och sammanhanget i allt detta?

När man är tvungen att bilda sig en mening, om den begärda tulländringen är behöflig eller ej, framställer sig sjelfmantill besvarande den frågan, huru stor längd broderade remsor går på en kilo, efter som remsorna säljas efter längd och ej efter vikt. Endast om man vet detta, kan man bilda sig en föreställning om, i hvilket förhållande tullsatsen står till varuvärdet, och detta bör man väl hafva klart för sig, innan man förklarar, att den gällande tullsatsen är för liten. Men hvarken motionären eller utskottet har ansett det vara behöfligt att lemna några upplysningar om huru många qvadratmeter tyg af olika slag gå på en kilo, lika litet som man fått veta, huru mycket väfnaden ökar i vikt genom broderingen, eller i hvilket förhållande prisen å den släta och den broderade väfven stå till hvarandra.

Allt detta anser jag emellertid vara nödvändigt att hafva reda

på, innan man bildar sig en mening i frågan, och då jag ansåg det vara min pligt att söka förskaffa mig de för frågans bedömande nödiga upplysningar, som motionären och utskottet underlåtit att lemna, vände jag mig till en för frågans utgång intresserad fabrikant, som jag antog vara sakkunnig. Men då han ej kunde lemna mig de begärda upplysningarna, bad jag honom att skaffa sig dem och sedan meddela mig dem i bref. En del sådana fick jag visserligen, men först i går qväll. Under sådana förhållanden kunna herrarne väl förstå, att man är alldeles oförmögen att tillmötesgå en motionärs begäran, äfven om man skulle vilja det, ty man är ju alldeles satt ur stånd att bedöma frågan. Man kan ej vara hemma i allting, och när hvarken motionären eller någon annan lemnat eller lemnar de behöfliga upplysningarne, blir man ju alldeles nödsakad att yrka afslag.

För min del vill jag visst icke bestrida möjligheten af, att en liten jemkning af tullen kan vara af behovet påkallad — jag vet det helt enkelt icke och har, oakadt gjorda bemödanden, icke kunnat få veta det. —, men om så är förhållandet, då bör åtminstone ett förslag derom motiveras på sådant sätt, att man får anledning att tro det. Vi hafva just nyss sett exempel på huru det kan gå, när man gör en hemställan till kammaren utan att förut hafva noga tagit reda på förhållandena. På det att vi ej nu skola göra oss skyldiga till samma fel, anhåller jag, herr talman, att nu få yrka afslag å utskottets hemställan.

Är det så, att förslaget innebär en nödig, nyttig och gagnelig reform, kan ju motionären inkomma med en ny begäran nästa år och då framlägga hela den erforderliga utredningen och alla de motiv, som kunna tala för den önskade förändringen.

Jag ber att i denna sak ytterligare få fästa uppmärksamheten på, att herrarne icke skola tro, att, när man gör en tullförändring, det endast gäller att taga den sak, hvarom fråga är, i betraktande. En tullförändring, som gäller en sak, kan komma att medföra verkningar på ett helt annat område, och det är ganska sannolikt, att följden skulle blifva sådan i detta fall, om man nu beslutade en höjning af tullen å broderade arbeten. Det förhåller sig så, att kläder af linne- och bomullstyg, försedda med broderier, draga en tullsats lika stor som tullen å det tyg, hvarå broderiet är anbragt, med tillägg af 50 procent. Om man nu genom tull fördyrar dessa broderade remsor, som sömmerskorna sy fast på kläder, så skulle på grund af denna tullförhöjning kunna inträffa, att man fann det billigare att — på sätt förut skett — hit intaga färdiggjorda kläder från utlandet, hvilket just var hvad man ville förhindra genom att höja tullen å kläder. För min del anser jag, att det är af större vigt att bereda den stora grupp af arbeterskor, som sysselsätta sig med att sy kläder, arbetsförtjenst än att bereda egarne af den nyss här i landet uppkomna industrien för tillverkning af broderade remsor en ökad, ej påräknad vinst. Jag vill för öfrigt med

afseende å denna fabrikation tillägga, att man i Schweiz har en mycket stor industri på detta område, en industri, som sysselsätter nästan lika många arbetare som hela vår väfnadsindustri, och jag vet ej, om denna der har något tullskydd, men jag förmodar, att så ej är förhållandet, emedan den största delen af tillverknin-gen utskeppas till Amerika, vid hvilket förhållande det torde vara obehöfligt att ha något tullskydd.

Friherre von Knorring: Herr talman, mina herrar! Den siste talaren synes vilja blåsa upp denna fråga till en mycket stor pro-tektionistisk sådan, i det han tyckes anse, att först motionären och sedan utskottet skulle på ett väsentligt sätt vilja utvidga det pro-tektionistiska systemet. Men, mina herrar, jag tror icke, att så är förhållandet. Jag skall sedermera återkomma till hvad den ärade talaren yttrade i detta hänseende.

Först vill jag emellertid erinra, att utskottet — såsom också framgår af dess betänkande — betraktat denna fråga ur tvenne synpunkter. Den ena är den, att utskottet ansetts det nuvarande sättet att beräkna tullen å de varor, som här äro i fråga, myc- ket opraktiskt. Den siste talaren menade, att det ej vore så farligt med den saken, men jag vädjar dock till herrarne, om man ej kan säga, att metoden är opraktisk, när tulltjenstemännen — som jag förnummit — ganska ofta måste begagna sig af förstoringsglas vid räkningen af det antal trådar, som finnes på hvarje qvadratcenti- meter af tyget.

Utskottet har — som herrarne se — icke tagit med vissa slag af varor, på hvilka motionären ville hafva förhöjd tull. Or- saken dertill har varit den, att dessa tygsorter äro lättare att skilja från andra. De nämnas å fjerde sidan och äro sidenväfnader och ylleväfnader.

Den andra synpunkten, som utskottet utgått ifrån, är den, att tullsatserna å broderade arbeten, hvartill användts lättare tyger, äro alldeles för små. Jag kan ej annat än finna, att utskottet liksom också motionärerna hafva rätt deri, äfven om utskottet icke har velat gå så långt som motionärerna.

Det säges på sid. 5, att den nuvarande tullsatsen å brode- rade lätta tyger varierar från 3 å 4 till 6 å 7 procent af varu- värdet. Men man kan ej anse, att en sådan tull är tillräcklig, då det finnes en mängd andra varor, som kunna jämföras med dessa, men hvilka äro skyddade på ett mycket bättre sätt, hvilket fram- går af hvad som säges å sid. 2 i utskottets betänkande vid reci- terandet af motionärernas motiv till det af dem gjorda förslaget, der det heter: »Spetsar påföras en tull af 20 proc., konstgjorda blom- mor 30 proc., snörmakerier 27,2 proc., leksaker 66,7 proc., hängslen 25 proc.» etc., allt af varans värde. Det är således meningen att öfva rättvisa, så att icke vissa industrigrenar skola hafva ganska

stort tullskydd, under det att en annan närbeslägtad industrigren icke är tillräckligt skyddad.

Det är så kallade broderade remsor, det vill säga broderade arbeten, hvartill användas vissa lättare tyger, såsom madapolam m. fl., som man anser böra beläggas med högre tull på grund af tygsorternas ringa vikt. Tyll är också ett tyg, som användes för brodering, men ett sådant broderadt arbete drager redan nu högre tull.

Den siste ärade talaren ansåg, att ingen tillräcklig utredning var för handen. Ja, det brukar man säga om många frågor, som komma före i Riksdagen, om man nemligen icke vill vara med om det, som föreslås. Jag tycker för min del, att det säges ganska mycket i utskottsbetänkandet angående denna industrigrens tillstånd. Han nämnde, att det icke blifvit upplyst, huru många meter af de nu ifrågavarande remsorna gå på ett kilogram. Men det är ju naturligt, att derom kan ingenting med säkerhet uppgifvas på grund af remsornas mycket olika bredd. Enligt hvad jag hört sägas, gå i medeltal 150 meter af dem på ett kilogram. Utskottet har gjort den utredning, som det har kunnat göra, och har äfven gjort förfrågningar genom en af ledamöterna hos — såsom jag tror mig veta — en importör här i staden. Hvilken utredning är det för öfrigt man skall söka åstadkomma? Jag misstänker, att det, när allt kommer omkring, är därför att den siste ärade talaren icke själf har gjort någon utredning, som han anser, att ingen sådan föreligger.

Till sist får jag fästa herrarnes uppmärksamhet på, att de varor, hvilkas tullsatsar det nu är frågan om att höja, i sjelfva verket äro lyxvaror, och med afseende å sådana bruka väl ej Andra Kammarens medlemmar, äfven de, som äro mycket frihandelsvänliga, vara allt för betänksamma, när det gäller att pålägga en tull.

Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Sandwall: Herr grefve och talman, mina herrar! Först och främst ber jag att få uttala min tacksamhet mot bevillningsutskottet för den utredning, som det har behagat att gifva den af mig m. fl. afgifna motionen. Jag hade visserligen för min del hoppats, att utskottet skulle gått något längre, än det gjort, och helst hade jag sett, om det hade bifallit den framställning, som var gjord i motionen. Men då utskottet ansett sig förhindradt att så göra, är jag det i alla fall tacksam för hvad det gjort.

Såsom af motionen framgår, importeras hit en ganska betydlig mängd broderade varor. Under år 1897 uppgick värdet af denna import till icke mindre än 1,627,915 kronor, och redan det följande året, 1898, importerades broderade varor till ett belopp af 1,837,604 kronor. Om någon del af detta rätt betydliga belopp kunde komma den svenska industrien och svenska arbetare till godo, så synes

mig, som om deri ej skulle vara något ondt. Men för att så skall kunna ske, är det väl nödvändigt, att äfven denna industri i någon mån skyddas. Om man — såsom vi i vår motion tagit oss friheten att göra — jemför det skydd, som kommer spetsar, hängslen och dylikt till godo, med det skydd, som för närvarande finnes för broderade arbeten, förefaller detta senare försvinnande litet. I fall den af bevillningsutskottet föreslagna tullsatsen vinner Riksdagens bifall, så skulle det blifva ett effektivt tullskydd å broderade arbeten af omkring 8 å 10 proc. af varans värde. Detta tyckes mig icke vara för mycket, särskildt vid jemförelse med det skydd, som kommer andra industrigrenar till del.

Herr Fredholm sade, att det ej förelåg någon utredning från motionärernas sida och att motionen innehöll *ord* i oändlighet. Jag vill nästan våga bestrida, att motionen innehåller så många ord; den var så liten och så enkel, som den gerna kunde vara.

Det torde kanske för en stor del herrar riksdagsmän icke vara bekant, hvad som egentligen menas med broderade remsor. Jag har här åtskilliga prof, hvaraf synes, att detta fabrikat är dels af madapolam, dels broderade remsor af tyll. Detta är svenskt fabrikat, tillverkad i Borås och, om jag får säga min mening, ett vackert fabrikat. Det synes således, att det går för sig att åstadkomma ett vackert fabrikat äfven här i landet, endast man får ett skydd, som gör det möjligt.

Herr Fredholm yttrade äfven, att det icke blifvit lemnad någon uppgift på, huru mycket en qvadratmeter väger. Jag vill då nämna, att dessa broderade remsor icke säljas efter qvadratmeter, utan efter vikt.

Det är ju för mig, som är ovan att uppträda i Riksdagen, ingalunda godt att yttra mig gent emot en så öfverdådlig riksdagstalare som herr Fredholm, men jag har tagit mig friheten att i all enkelhet framställa det, som jag för tillfället ansåg mig böra göra.

Herr greve och talman! Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Herr Fredholm: Det är visserligen sant, att vi här icke hafva att göra med någon stor tullfråga; men vare sig frågan är stor eller liten, bör den väl behandlas med samma omsorg. Äfven det lilla är i mina ögon af vikt att taga vara på, särskildt då det gäller områden, der man icke har en aning om, huru en förändring skall komma att verka. Det är därför angeläget att, innan kammaren fattar sitt beslut i denna sak, veta hvad detta egentligen gäller; och kammaren bör därför ej gå till väga på det vanliga sättet att, så snart en motion om tullförhöjning blifvit väckt och af utskottet tillstyrkt, genast lemna sitt bifall, blott därför att några uppträda och försäkra, att importen är så öfvermåttig, att en tullförhöjning ovilkorligen behöfs.

Här har af den näst siste talaren sagts, att den föreslagna tull-satsen skulle blifva så ofantligt liten, blott 3 à 4 proc. af varu-värdet. Jag vet det icke, då hvarken i motionen eller betänkan-det finnes något angifvet, hvarpå man kan grunda en sådan beräk-ning, men förmodligen kan han väl bevisa detta sitt påstående, och då bör han göra det. Det hade emellertid varit bättre, synes det mig, att han gjort detta i motionen eller inför utskottet, så att det kommit in i betänkandet; ty att utan vidare lita på upp-gifter, som här framkastas under diskussionen och som för till-fället icke kunna granskas, torde vara mindre tillrådligt.

De herrar, som försvarat utskottets hemställan, hafva varit af något olika mening om sättet för beräkande af tullsatsens stor-lek i förhållande till varans pris för tyg af olika slag. Den näst siste talaren sade, att till grund för en sådan beräkning ej kunde läggas varans längd, enär olika bredder funnos; den siste talaren åter påstod, att beräkningen gjordes efter längd. Det fins emel-lertid ett tredje sätt att göra en sådan beräkning, nemligen efter det ytinnehåll, som går på ett kilo, och då kan man få en jem-förelse till stånd. Det har för mig från sakkunnigt håll uppgif-vits, att de väfnader, hvarom här är fråga, variera med afseende å ytinnehållet per kilo mellan $9\frac{1}{4}$, och 35 kvadratmeter. Mycket intressant skulle det varit att äfven hafva fått veta, huru mycket vigten ökas, när broderierna komma till, men detta har man icke ansett nödvändigt att omtala, det är nog, tycker man, att säga, att importen är stor, och att man därför behöfver tullförhöjning, som i flertalet fall torde innebära mer än en fördubbling af tull-skyddet, eller från omkring 2 kronor 50 öre till 5 kronor 50 öre.

Motionären säger, att broderade arbeten äro en lyxvara, och att den därför kan fåla vid en förhöjd tull. Är detta nu så sä-kert? Det är ju i allmänhet litet svårt att veta, hvad lyx är; men för min del tror jag, att det finnes godt om folk, som i detta fall äro af annan mening än motionären.

Herr Jansson i Krakerud: Herr grefve och talman! Jag skall be att få återkalla i kammarens minne, att en motion här i år varit väckt om höjd tull å spelkort, afseende en förhöjning af 14 öre för hvarje spel. Denna motion afstyrktes af bevillnings-utskottet på den grund, att bevillningsutskottet fruktade för tull-underslef. Utskottets betänkande förelåg till behandling förliden lördag, och båda kamrarne godkände då utskottets hemställan.

I anledning häraf skall jag, sedan motionären nu för kamma-ren förevisat dessa broderade remsor, tillåta mig till herrarne hem-ställa, huruvida man ej kan i vida högre grad hafva skäl att be-fara tullunderslef i fråga om dylika remsor än beträffande spelkort, synnerligast då här föreslås en så hög tullsats som 5 kronor 50 öre per kilo. Jag tar för alldeles gifvet att det för hvar och en, som reser öfver gränsen, skulle vara mycket lätt att smugla in

3 kilogram dylika spetsar eller mera; och då blefve det ju en ganska nått inkomst på denna smuggling. Och jag undrar, huru saken då kommer att ställa sig för den inhemska industrien, om importen i allt fall kommer att fortgå, men på sådant sätt, att man undandrager sig att betala tull. Jag tror, att för vår industri konkurrensen då blir ännu svårare än för närvarande. Jag anser detta vara hardt när den viktigaste fråga, man har att taga i öfvervägande, innan man beslutar den här föreslagna tullförhöjningen.

När nu en motion blifvit väckt i ämnet och af utskottet delvis tillstyrkt, så borde man väl kunna vänta sig, att här skulle vara anförda starka skäl för motionen, likasom några försigtighetsmått borde vara föreslagna emot smuggling. Ser jag då på de skäl, som äro af motionären anförda, så heter det å samma sida af utskottsbetänkandet, hvarifrån en af utskottets ledamöter nyss gjorde ett citat, att »dessa tullsatser äro allt för små», och så räknas der upp leksaker och åtskilliga andra varor. Nog är väl detta dock en bra besynnerlig taktik. Först lägger man höga tullar på lyxartiklar — och det har jag för min del också varit med om — men sedan man fått dessa tullar bestämda, så väcker man motioner i syfte att ge äfven andra artiklar lika högt skydd. Och det kallar en af utskottets ledamöter för rättvisa — jag hörde honom emellertid ej anförda något skäl, *hvarför* det skulle vara rättvist; och för min del kan jag ej finna någon rättvisa i det.

Då frågan behandlades på afdelningen inom utskottet, var en sakkunnig person inkallad, och jag hade då verkligen väntat att få höra några skäl för antagande af motionen. Men han höll sig liksom motionären endast till tulltaxan och anförde, att det fans en mängd andra artiklar, som drogo ännu högre tull, och det tyckte han vara skäl nog för en tullförhöjning. Jag hade väntat att få veta, huru många kilo spetsar, som kunde tillverkas med en viss maskinkraft, så att jag förstode, huru mycket fabrikerne skulle förtjena på denna tullförhöjning; men det fick jag ej veta ett ord om.

Jag tror därför, att, om man vill samvetsgrant bedöma frågan, man i det skede, hvori den för närvarande befinner sig, på inga vilkor kan vara med om ett bifall till denna tullförhöjning.

Huruvida nu dessa varor äro en lyxartikel, är något, hvarom olika åsikter kunna råda; det beror ju alltid på den subjektiva uppfattningen, och därför vill jag ej tvista om saken. Men saken är dock viktig, och man bör noga öfverväga densamma, så att man ej genom att hjälpa den ene stjelp den andre.

Det är af dessa grunder jag anser, att man ej för närvarande bör bifalla ens utskottets förslag. Dermed vill jag icke hafva sagdt, att icke frågan kan förtjena att utredas, så att man får se, om skäl finnas för tullförhöjningen. Det starkaste skälet emot en sådan och den största faran synas mig emellertid ligga i risken för

smugglrier. För det första finnes det ju intet hinder att sy dylika broderier öfver hela klädningen rundt om; och då kunna de tagas in midt för tullstyrelsens näsa, ty den kan ju ej taga af folk deras kläder. Och sedan kan man naturligtvis linda om sig en hel massa dylika saker utan att tullstyrelsen mäktar upptäcka det. Då denna risk för smuggling anses af sådan vigt, när det är fråga om en tullförhöjning af endast 14 öre på ett spel kort, att man ej vågar sig på denna höjning, kan jag ej förstå, huru kammaren i dag skall kunna våga sig på att bifalla denna tullförhöjning till 5 kronor 50 öre per kilo.

Med anledning af hvad jag nu yttrat, ber jag att få yrka afslag å så väl motionen som utskottets hemställan.

Grefve Hamilton: I likhet med utskottets ärade ordförande vill jag icke ställa mig afvisande till det kraf å tullskydd, som här framstälts, och jag var mycket tveksam, om det ej vore möjligt att formulera beslutet så, att det verkligen blefve acceptabelt. Jag kunde emellertid ej instämma i det slut, hvartill utskottet här kommit, emedan jag till fullo delar herr Fredholms åsigt, att frågan för närvarande icke är nöjaktigt utredd. »I hvilka afseenden fattas då utredning?» frågade friherre von Knorring. Jo, nyss hörde jag motionären här säga, att den tullsats, som behöfdes och åsyftades, skulle uppgå till 8 å 9 procent af varans värde. För en kort stund sedan yttrades deremot i Första Kammaren af en framstående ledamot, att tullen ej skulle öfverstiga 6 procent. Mot honom uppträdde då en af de få representanter för textilindustrien, som finnas i kammaren, och påstod, att denna tull komme att öfverstiga 25 procent af varans värde. Jag vet nu icke, hvilken af dem hade rätt; men att saken gjorde ett ganska stort intryck i Första Kammaren, der man dock är så färdig att bevilja nya eller höjda tullsatser, det framgick deraf, att, efter hvad som sagts mig, beslutet om bifall till utskottets hemställan der fattades med endast fyra rösters öfvervigt.

Det finnes dessutom en annan fråga, som i ett fall sådant som detta borde vara utredd, och det är den, hurudan de inhemska fabrikenas ställning för närvarande är — hvilka dessa fabriker äro, när de tillkommit och hvad de hafva förtjenat; men om allt detta saknar man upplysning. Man får veta, att der har anlagts fabriker de sista åren, att på dem nedlagts betydande kapital och att deras tillverkning är sådan, att dess produkter kunna i kvalitet mäta sig med de bästa utländska.

Det förefaller mig så underligt, att ofta, när man vill hafva tullskydd för en vara och till stöd för detta yrkande söker påvisa, att fabriktionen här i landet icke bär sig utan tullskydd, så kan det påvisas, att kapitalisterna året förut nedlagt kolossala summor i denna näring för att utan tullskydd förtjena penningar derpå. Nu vet jag väl, att under den nuvarandē regimen man mycket

väl kan hoppas, att Riksdagen snart skall understödja dessa näringar, och under det nuvarande systemet skall jag icke vara emot det, efter som man nu en gång slagit in på den bogen. Men det tror jag, att motionären måste gifva mig rätt uti, att när man utan att taga denna tullsats i beräkningen kunnat anlägga dessa fabriker och drifva upp fabrikationen på sätt som skett, så bör man också kunna vänta ett år till med påläggandet af denna tull i afvaktan på bättre utredning.

Herr Sandwall: Herr grefve och talman, mina herrar! Det är ju så, att, när man gör en ny anläggning, det är ganska svårt att göra tillförlitliga kalkyler öfver rentabiliteten af en dylik, och jag tror, att så varit förhållandet äfven med de fabriker, som nu kommit till stånd för tillverkning af broderier.

Det har påpekats af friherre von Knorring, att det skulle vara välbetänkt att få tullen förenklad, och jag vill lifligt instämma med honom deri. Det är alldeles gifvet, att, om tullberäkningen sker efter vigt, den blir oändligt mycket enklare och lättare än med det nuvarande förfarandet. Uti tulltaxan förekommer bland annat den bestämmelsen, att bomullsväf, som har öfver 80 trådar på qvadratcentimetern, drager en tull af 1 kr. 75 öre, men att väf, som har mindre än 80 trådar på qvadratcentimetern, drager en tull af endast 90 öre. Nu torde det väl för tulltjenstemännen i allmänhet vara ganska vanskligt, äfven med användande af förstoringsglas, att kunna se, om en qvadratcentimeter väf har exempelvis 79 trådar eller 81 trådar. Jag tror, att detta vid förtullning skall vara mycket vanskligt, i synnerhet om man tänker sig en importör, som tager in ett stort parti broderade remsor eller broderier på en gång. Man kan tänka sig, att importören tager in ett parti för 10 à 20 tusen kronor på en gång. Huru skulle man då kunna begära, att tulltjenstemannen skulle undersöka hvarje packe eller bundt af dessa remsor. Men finge förtullningen ske endast efter vigt, så blefve den mycket enkel, och jag tror, att det skulle vara en stor fördel.

Jag skall icke längre upptaga kammarens tid, utan slutar med att fortfarande yrka bifall till bevillningsutskottets förslag.

Friherre von Knorring: Jag nödgades begära ordet, då herr Fredholm yttrade, att jag lemnat en godtycklig uppgift rörande de nuvarande tullarnes förhållande till varans värde. Jag ber med anledning häraf att få fästa uppmärksamheten vid, att det på sid. 5 i betänkandet står, att, enligt hvad utskottet inhemtat, tullen varierar från 3 à 4 till 6 à 7 procent af varuvärdet. Min uppgift kan alltså icke sägas hafva varit godtycklig. Nu fingo vi den upplysningen af en annan talare, att i Första Kammaren uttalats olika åsigtter i fråga om den föreslagna tullens förhållande till varuvärdet, i det att densamma af en talare i sagda kammare

uppgifvits uppgå till 25 procent af varuvärdet, men af en annan till endast 6 å 7 procent, och derjemte hörde vi den närmast föregående talaren uppgifva, att procentsiffran enligt hans åsigt vore 8 å 10. Tro då herrarne, att vi någonsin skola kunna åstadkomma en fullständig utredning i detta afseende? Alla de anförda olika uppgifterna hafva väl — antager jag — någon grund för sig, och skola vi vänta med att pålägga tull, till dess alla uppgifter bli fullkomligt öfverensstämmande, då kunna vi så godt först som sist afskaffa hela det protektionistiska systemet.

Det har yttrats, att tullen blifvit för mycket förhöjd. Nu förhåller det sig, såsom redan nämnts af en talare, att tullen för närvarande utgår med samma belopp som tullen på tyget + 100 procents förhöjning. Man får då göra sig reda för, hvilka tyger användas till broderade arbeten. Enligt tullstadgan finnes det verkligen en så låg tull som 50 öre per kilogram på otryckta och oblekta väfnader. Dessa skulle då, om de försåges med broderier, draga en tull af 1 krona. Men det införes aldrig broderier på sådana väfnader. De väfnader, som ha den minsta tullen af dem, som införas försedda med broderier, lära vara de, som äro belagda med en tull af 90 öre per kilogram. Detta medför för de broderade arbetena en tull af 1 krona 80 öre. Jag medger, att i detta fall tullens förhöjning är ganska hög — från 1,80 kronor — till 5,50 kronor. Men de flesta väfnader, som användas till broderier, äro sådana, som draga en tull af 1,75 kronor per kilogram eller försedda med broderier 3,50 kronor; beträffande dem kan man ju icke säga, att tullens bestämmande till 5,50 medför en fördubbling af densamma. För öfrigt har det blifvit nämnt, att broderad tyll införes i stora quantiteter, och att tullen derå uppgår till 5 kronor. I detta fall skulle alltså en förhöjning af endast 50 öre inträda. Jag tror sålunda icke, att den föreslagna höjningen är så stor, som man vill göra den till. — Motionärernas förslag gick mycket längre; utskottet har prutat af väsentligt.

Hvad herr Jansson yttrade om att smuggling skulle vara så lätt med dessa varor, och att man därför icke bör belägga dem med högre tull, är ett skäl, som jag knappt vet, om jag skall betrakta som en allvarsam invändning, ty icke kan man väl afpassa tullen på olika varor efter den större eller mindre lättheten att med dem bedrifva smuggling. Och för öfrigt är det nog också olika åsichter om hvad som är lätt eller icke lätt i detta afseende. Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Herr Nylander: Då den fabriksmessiga tillverkningen af broderier är jembforelsevis ny i vårt land, så är det gifvet, att man förut ej varit i tillfälle att bedöma, hvad inflytande de nuvarande tullbestämmelserna rörande broderade arbeten hafva på denna industri. Det kan ju vara riktigt, som grefve Hamilton antydde, att man vid anläggningen af dessa fabriker grundat sina

kalkyler på de nuvarande tullbestämmelserna, men herrarne känna nogsam, att det icke är alltid, som dylika kalkyler hålla stånd, då man kommer till verkligheten. Det kan visserligen tyckas, att den nu gällande tullen på broderade arbeten icke skulle vara så synnerligen låg, då den, såsom redan nämnts, är faststeld att utgå med 100 procent af tullen å det tyg, hvarpå broderiet är anbragt. Men erfarenheten har visat, att tullsatserna icke haft den verkan, som man möjligen tänkt sig. Man har funnit, att just vid tullbehandlingen af broderade remsor den tullsats, som skulle tillämpas, icke har blifvit tillämpad, och det på den grund, att vederbörande icke varit i tillfälle att så noga, som de bort, granska tätheten eller glesheten af den väf, hvarpå dessa broderier varit anbragta. Man har äfven funnit, att i vissa fall den gällande tullsatsen blifvit allt för ringa, såsom redan förut under diskussionen framhållits.

Jag tror alltså, att det lilla tullskydd, som utskottet nu vill lemna denna industri, är till fullo af behofvet påkalladt, och ber därför, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Öfverläggningen var slutad. I enlighet med de yrkanden, som derunder förekommit, gaf herr talmannen propositioner dels på bifall till utskottets hemställan och dels på afslag så väl derå som å den i ämnet väckta motionen. Herr talmannen fann den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad, men som votering begärdes, blef nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande voteringsproposition:

Den, som bifaller hvad bevillningsutskottet hemstält i förvarande utlåtande n:o 5, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren afslagit så väl utskottets hemställan som den i ämnet väckta motionen.

Omröstningen visade 71 ja, men 115 nej; och hade kammaren alltså afslagit så väl utskottets hemställan som den i ämnet väckta motionen.

§ 8.

Efter föredragning vidare af bankoutskottets memorial n:o 3, om verksteld granskning af riksbankens styrelse och förvaltning, yttrade:

Herr Centerwall: Herr talman, mina herrar! Jag har begärt ordet icke för att yrka något annat än utskottet, ja, icke ens för att göra någon egentlig anmärkning, ty jag inser myckel väl, huru svårt ställning bankofullmäktige ha, i synnerhet under dessa ekonomiskt brydsamma tider. Jag inser ock mer än väl, att om-dömet om deras åtgärder måste utfalla väsentligen olika efter den ekonomiska synpunkt, hvar och en har, och ej mindre efter de ekonomiska intressen, hvilka för hvar och en äro bestämmande.

Emellertid har bland de beslut, fullmäktige fattat under den tid betänkandet afser, förekommit ett, som i vida kretsar väckt synnerlig undran och, jag må väl säga, någon förstämning. Det är det beslut, som fullmäktige sjelfva anfört i sin berättelse å sid. 27 utan motivering och som bankoutskottet i sitt betänkande n:o 3 anför å sid. 4, nemligen att fullmäktige »den 21 december 1899 vid föredragning af inkomna ansökningar om rediskonteringskredit för innevarande år beslutit, att för det dåvarande icke åt någon bankinrättning, som ej under 1899 åtnjutit rediskonteringskredit, bevilja sådan för år 1900».

Derigenom har det händt, att några af de bäst skötta bankerna hafva blifvit uteslutna ifrån den förmån, som onekligen ligger i en sådan rediskonteringskredit, i synnerhet när man beräknar den s. k. returdiskonten, som riksbanken betalar åt dessa banker, och som uppgår till 1 procent.

Jag är fullt öfvertygad om, att för denna åtgärd finnas andra motiv än dem, bankoutskottet framdragit. Bankofullmäktige sjelfva ha ansett sig vara så i sin goda rätt, att de icke på något sätt vidrört detta i sin motivering, men bankoutskottet har å sin sida uppfattat detta såsom en viss liten svaghet och därför i temligen allmänna ordalag omnämnt förhållandet med motivering, dock efter mitt förmenande en så pass svag motivering, att det skulle gjort fullmäktige en större tjänst genom att icke alls säga något härom.

Jag förmodar, att fullmäktige, bland hvilka ju finnas framstående finansmän, hafva haft mycket goda skäl för en sådan åtgärd.

Hufvudändamålet med detta mitt uppträdande har varit att, om möjligt, erhålla en förklaring från någon, som är kompetent och som anser sig befogad att afgifva en sådan, beträffande hvad som egentligen legat under denna åtgärd, som vid första påseende måste synas vara orättvis och som på vissa håll ansetts mycket betänklig.

Jag har naturligtvis icke något yrkande att göra.

Herr von Friesen: Herr talman! Jag kan naturligtvis i denna fråga icke tala å fullmäktiges vägnar; och jag kan så mycket mindre göra det, som jag icke hade tillfälle att vara närvarande vid det sammanträde den 21 december 1899, då detta

beslut fattades, enär jag då var på inspektionsresa till Göteborg i riksbankens ärenden. Men frågan är väl i alla fall icke så särdeles invecklad eller svår att besvara.

Det är här fråga om köp af vaxlar och priset å vaxlar. Nu kan man ju köpa vaxlar antingen så, att man köper dem omedelbart, som de erbjudas, eller också så, att man uppgör årskontrakt rörande köp af vaxlar. Fullmäktige funno för några år sedan skäl att erbjuda bankinrättningar dylika årskontrakt och införde då vissa bestämmelser, fördelaktiga å ena sidan för dem, som enligt dessa kontrakt sålde vaxlar, och å andra sidan äfven för riksbanken som köpare. Detta var under förhållanden, då den ekonomiska ställningen i landet var en helt annan, än den för närvarande är. Och man behöfver icke vara någon särskildt kunnig fackman för att förstå, att, när fullmäktige nu ej velat utsträcka omfattningen af dessa årskontrakt, detta berott derpå, att fullmäktige ansett, att den diskontopolitik, som fullmäktige nu hade att följa, icke medgäfvade en sådan utsträckning. Deremot ville naturligtvis fullmäktige icke frantaga de banker, som redan haft denna förmån, densamma, emedan detta hade kunnat i bestående förhållanden göra rubbningar, som kunde hafva blifvit ganska kånbara.

Det är här icke fråga om — och det ber jag herrarne besinna — att neka någon att erhålla penningar, det är icke heller fråga om att bestämma det pris, till hvilket penningar kunna erhållas, utan frågan gäller endast uppgörande af årskontrakt rörande köp af vaxlar och omfattningen af dessa kontrakt. Det är ju klart, att en sådan fråga måste bedömas efter den för tillfället rådande ekonomiska ställningen i landet och i sammanhang med den diskontopolitik, som fullmäktige anse sig i allmänhet böra följa. Det är icke brist på penningar i riksbanken — såsom väl synes af riksbankens rapporter den 31 december 1899 och 31 januari innevarande år — det har icke heller varit misstro eller misstämning mot banker, hvilka begärt rediskonteringsrätt, som förorsakat, att dessa icke erhållit sådan eller icke till den utsträckning, de önskat, utan detta har endast varit en följd af det sätt, på hvilket fullmäktige för sin del ansett, att det finansiella skeppet skulle manövreras under nuvarande förhållanden.

Vidare anfördes ej. Hvad utskottet hemstält bifölls.

§ 9.

Bankoutskottets slutligen föredragna memorial n:o 4, angående inköp af tomter för riksbankens blifvande kontor i Venersborg, Nyköping och Vesterås, blef af kammaren godkändt.

§ 10.

Justerades protokollsutdrag.

§ 11.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herrar *A. Cervin* och *P. P. Waldenström*, hvardera under 3 dagar från och med den 24 dennes.

§ 12.

Till bordläggning anmäldes följande inkomna ärenden, nemligen statsutskottets utlåtanden:

n:o 7, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjette hufvudtitel, innefattande anslagen till civildepartementet;

n:o 21, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af vissa delar af förra hospitalshemmanet $\frac{1}{2}$ mantal Dufvedal n:o 1 i Östergötlands län;

n:o 22, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af tre till förra hospitalslägenheten Sättran i Östergötlands län hörande lägenheter; och

n:o 23, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående jordafsöndring från förra sergeantsbostället $\frac{2}{16}$ mantal Bjuf n:o 8 i Bjufs socken af Malmöhus län.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 2,15 e. m.

In fidem

E. Nathorst Böös.

Fredagen den 23 februari.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 16 innevarande februari.

§ 2.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kongl. Maj:ts å kammarens bord hvilande proposition angående pension åt förre länsmanen J. Blomstrand.

§ 3.

Föredrogos, men blefvo åter bordlagda statsutskottets utlåtan- den n:is 7, 21, 22 och 23.

§ 4.

Vid föredragning härafter af konstitutionsutskottets memorial n:o 1, med uppgift å hvilande förslag till ändringar i grundlagarne mom. 4:o angående det från riksdagen 1899 hvilande förslaget till ändrad lydelse af 2 § 4:o tryckfrihetsförordningen i fråga om utdrag af det i riket inrättade straffregister, antog kammaren sistnämnda förslag.

§ 5.

Härefter afgåfvos följande motioner, nemligen af:

herr *David Bergström*, n:o 154, angående ändrad lydelse af §§ 17 och 19 riksdagsordningen; och

n:o 155, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående meddelande af redogörelse för de af Kongl. Maj:t eller på grund af Kongl. Maj:ts bemyndigande tillsatta komitéers och liknande beredningars verksamhet m. m.; samt

af herrar *A. J. Ericson* i Ransta och *L. P. Mallmin*, n:o 156, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående ändrade föreskrifter

till förekommande och hämmande af smittosamma husdjurssjukdomar m. m.

De afgifna motionerna blefvo på begäran bordlagda.

§ 6.

Till bordläggning anmäldes sammansatta stats- och bankoutskottets memorial:

n:o 1, angående understöd till aflidne arbetsförmannen C. F. Björklunds minderåriga barn; och

n:o 2, i anledning af verkställd granskning af fullmäktiges i riksbanken och fullmäktiges i riksgäldskontoret åtgärder för utförande af det dem gemensamt lemnade uppdrag i fråga om utförande å Helgeandsholmen af riksdags- och riksbankshus.

§ 7.

Justerades protokollsutdrag.

§ 8.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr *A. Andersson* i Backgården under 8 dagar från och med den 24 dennes,

herr *L. G. Broomé* i Bårslöf under morgondagen,

herr *E. A. Lindblad* under 3 dagar från och med den 24 dennes,

herr *N. Jönsson* i Gammalstorp under 14 dagar från och med den 23 dennes, och

herr *C. J. Hammarström* under 3 dagar från och med den 24 dennes.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 2,17 e. m.

In fidem

E. Nathorst Böös.